

Katja Anderton-Tyers

YRITYSTEN KEHITTÄMISAVUSTUKSEN VAIKUTTAVUUS ITÄ-SUOMESSA

Opinnäytetyö

Liiketalous

LTM120SM

2022



**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto
Tekijä/Tekijät	Katja Anderton-Tyers
Työn nimi	Yritysten kehittämisavustuksen vaikuttavuus Itä-Suomessa
Toimeksiantaja	Etelä-Savon ELY-keskus
Vuosi	2022
Sivut	59 sivua
Työn ohjaaja(t)	Mailis Kervinen

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Etelä-Savon ELY-keskus ja sen tavoitteena oli selvittää myönnettyjen ja maksettujen kehittämisavustusten vaikuttavuutta sekä hankkeiden yhteydessä arvioitujen yrityksen liikevaihdon ja henkilöstömäärän kasvun toteutumista kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen.

Tutkimus toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena, ja aihetta rajattiin koskemaan vuosina 2014–2018 kehittämisavustusta yhden kerran saaneisiin yrityksiin. Tutkimuksessa käytettiin sekundääristä aineistoa, joka kerättiin manuaalisesti toimeksiantajan tietokannoista.

Tutkimusaineisto kerättiin kaikkiaan 106 yrityksestä ja tietoja taulukoitiin Excelin avulla käsiteltävään muotoon. Yrityksistä ja hankkeista haettiin kehittämisavustuksen myöntämisvuosi, hankkeen valmistumisvuosi, tiedot liikevaihdosta ja työntekijämäärästä hakemusvuonna yritysten tilinpäätöksistä sekä kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Tiedonhaussa kerättiin myös yritysten y-tunnus, maakunta ja kehittämisavustuksen diaarinumero.

Tutkimuksen tuloksista voitiin päätellä, että hankkeelle myönnettyä kehittämisavustusta vastaan yritysten liikevaihto ei ollut noussut tavoitellun mukaisesti. Hajontaa oli jonkin verran, suurin osa yrityksistä ei ollut päässyt tavoitteisiinsa, mutta joukossa oli myös isoja onnistumisia. Tulosten perusteella oli havaittavissa hankkeilla arvioitujen kasvulukujen olevan pääsääntöisesti liian optimistisia ja tähän olisikin hankekäsittelijöiden hyvä kiinnittää jatkossa huomiota. Yrittäjiä kannattaisi neuvoa tulevien yritysten rahoitushakemusten kohdalla tilinpäätösten tunnuslukujen tarkempaan tarkasteluun kannattavuuden ja tavoitellun kasvun osalta.

Asiasanat: yrityksen kehittämisavustus, tilinpäätös, liikevaihto, yrityksen rahoitus, kannattavuus, kasvu, tunnusluvut

Degree title	Bachelor of Business Administration
Author (authors)	Katja Anderton-Tyers
Thesis title	Effectiveness of business support in Eastern Finland
Commissioned by	South-Savo ELY-centre
Time	2022
Pages	59 pages
Supervisor	Mailis Kervinen

ABSTRACT

The commissioner of this thesis was South Savo's centre of economic development, transport and environment, alias South Savo's ELY centre, and the objective of this thesis was to find out the effectiveness of granted and paid business support. Other aim of this thesis was to estimate how the estimated figures in the businesses turnover and personnel came to fruition two years after the businesses project ended.

The thesis was quantitative research, and the subject was delimited businesses that were granted businesses development grant once between 2014-2018. Secondary data was used in the study, and it was manually gathered from the commissioner's database.

The research material was collected of 106 businesses and the information was tabulated in Excel so that it was easier to deal with. The year of issuing the grant, the year of project compilation, businesses turn over and number of personnel on issuing year and two years after the compilation and the company industry were collected. Also, the business' identity code, province and the diary number of the development grant were collected.

According to the results of the research, the businesses turnover against the grant grew rather poorly based on the average. There was some deviation, most of the businesses didn't reach their goals and some exceeded their targets. According to the results, it was noticeable that, the estimated figures on businesses growth were too optimistic. The business experts should pay more attention to this in the future. The entrepreneurs should be advised to be more careful when they are checking their turnovers key figures and viability.

Keywords: business support, financial statements, turnover, business funding, viability, growth, key figures

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	ELY-KESKUKSEN MYÖNTÄMÄ RAHOITUS YRITYKSILLE	7
2.1	Yrityksen kehittämisavustus	7
2.1.1	Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 ohjelma.....	8
2.1.2	Yrityskoon vaikutus myönnettävän avustuksen määrään	10
2.1.3	Muut rahoitusvaihtoehdot.....	11
2.2	Yritystukien hakuprosessi	13
2.3	Yritysten kehittämisavustuksen myöntämisen kriteerit ja yritysrahoitusstrategia ..	15
3	TUNNUSLUVUT	17
3.1	Yritystutkimus, tilipäätösanalyysi ja tunnuslukuanalyysi	17
3.2	Kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius.....	18
4	KASVU JA KANSAINVÄLISTYMINEN	20
4.1	Kasvu.....	21
4.2	Kansainvälistyminen	24
5	TOIMEKSIANTAJA.....	27
5.1	Etelä-Savon ELY-keskus	28
5.2	Etelä-Savon ELY-keskuksen myöntämät avustukset vuosina 2014–2020	29
6	TUTKIMUSMENETELMÄ	31
6.1	Määrällinen tutkimus.....	32
6.2	Aineistonkeruutavat	34
6.3	Empiirisen tutkimusaineiston hankinta ja analyysi	35
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	37
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA LUOTETTAVUUS	48
8.1	Johtopäätökset	49
8.2	Luotettavuus	52
9	LOPUKSI	53
	LÄHTEET.....	56

1 JOHDANTO

Yritysten kehittämisavustus on mikro- sekä pienten ja keskisuurten yritysten kehittämishankkeille suunnattua rahoitusta, jonka myöntäjänä toimivat ELY-keskukset. Kehittämisavustuksen tavoitteena on tukea yritysten kasvua, kehitystä ja kansainvälistymistä. Rahoitusta ohjaavat kansalliset ja EU:n säädökset, rahoitusohjelmat sekä ELY-keskusten tavoitteet. (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.)

Tämän opinnäytetyön aihealueena on Etelä-Savon elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen eli Etelä-Savon ELY-keskuksen myöntämien yrityksen kehittämisavustusten vaikuttavuus. Vaikuttavuutta tarkastellaan liikevaihdon ja työntekijämäärän kehittymisen kautta. Työn toimeksiantaja on Etelä-Savon ELY-keskuksen rakennerahastopalvelut-yksikkö. Etelä-Savon ELY-keskus tuottaa valtion aluehallinnon palveluja ja osallistuu maakunnan kehittämiseen Etelä-Savon maakunnan alueella. Oma toimialuetta laajemmin Etelä-Savon ELY-keskuksen rakennerahastopalvelut-yksikkö hoitaa rakennerahastotehtäviä Itä-Suomen alueella (ELY-keskus s.a.)

Yritys hakee avustusta aina sen normaalista toiminnasta poikkeavan kehittämishankkeen rahoittamiseen. Kehittämishanke kestää tietyn ajan ja sillä tulee olla vaikutusta yrityksen toimintaan. Hakuvaiheessa yritykset arvioivat itse hankkeen vaikutukset yrityksen liikevaihtoon ja työntekijämäärään. Näitä lukuja ei seurata tai tarkisteta juurikaan jälkikäteen.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, kuinka Itä-Suomen alueen kehittämisavustusta saaneiden yritysten liikevaihto ja henkilöstömäärä ovat kehittyneet kehittämishankkeiden avulla, ja mikä myönnetyn rahoituksen vaikuttavuus on ollut.

Tässä opinnäytetyössä on kaksi tutkimusongelmaa; kuinka yritysten arvioimat kehittämishankkeen vaikutukset ovat toteutuneet yrityksen liikevaihdossa ja työntekijämäärässä sekä mikä on ollut myönnetyn tuen vaikuttavuus. Tutkimuksessa tarkastellaan liikevaihdon ja työntekijämäärän kehitystä tuen myön-

töhetkestä siihen saakka, kun kaksi vuotta on kulunut tuen viimeisestä maksuerästä. Työssä saatujen tulosten avulla asiantuntijat, jotka käsittelevät yritysten tukihakemuksia, voivat arvioida yritysten ennustamia lukuja paremmin ja todenmukaisemmin. Tutkimuksessa tutkitaan myös yrityksen kehittämisavustuksen vaikutusta suhteessa yrityksen liikevaihdon kasvuun tukieuroa kohden.

Työhön on rajattu mikro- sekä pienet ja keskisuuret yritykset, jotka toimivat Itä-Suomen alueella ja ovat saaneet yrityksen kehittämisavustusta Etelä-Savon ELY-keskukselta vuosina 2014–2018 ohjelmasta ”Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020”. Yritykset rajattiin vuosien 2014–2028 sisälle, jotta niistä saatiin noudettua tilinpäätöstiedot kaksi vuotta kehittämishankkeen päättymisen jälkeen eli viimeisimmät tarvittavat tilinpäätöstiedot olivat vuodelta 2020. Tutkimukseen on myös rajattu yritykset, joille on myönnetty rahoitusta vain yhden kerran vuosien 2014–2018 aikana ja joille oli valitun aikajänteen sisällä maksettu vähintään 90 prosenttia myönnetystä avustuksesta. Yritykset, joille oli maksettu vuosien 2014–2018 aikana useampaa avustusta, jätettiin pois, koska niiden kohdalla olisi ollut haastavaa erotella kunkin maksetun avustuksen vaikutuksia. Rajauskriteerinä käytettiin myös sitä, että yritykselle oli maksettu vähintään 90 % myönnetystä avustuksesta. Tällä tavalla varmistettiin, että hanke oli tutkimushetkellä päättynyt eikä joukkoon tullut mukaan yrityksiä, joiden hanke oli edelleen kesken tai jäänyt osittain toteutumatta.

Tälle opinnäytetyölle soveltui parhaiten kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen käyttäminen, koska työssä käytettiin sekundääristä aineistoa, joka oli valmiiksi saatavilla toimeksiantajien järjestelmissä. Opinnäytetyön tutkimuksellinen lähestymistapa on tapaustutkimus, joka soveltuu hyvin aiemmin ennustettujen lukujen toteutumisen tutkimiseen. Ennustetut luvut saatiin kerättyä isompina erinä ja toteutuneet luvut haettiin yksitellen manuaalisesti.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus on jaettu kolmeen eri osioon. Ensimmäisessä osiossa perehdytään yrityksen kehittämisavustukseen, sen myöntämisperusteisiin sekä yritysten muihin rahoitusvaihtoehtoihin. Toisessa osiossa käsitellään yritysten tunnuslukujen analysointia eri tavoilla ja yritysten kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden arviointia. Kolmannessa osassa keskitytään yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen.

2 ELY-KESKUKSEN MYÖNTÄMÄ RAHOITUS YRITYKSILLE

ELY-keskus myöntää rahoitusta yritysten kehittämishankkeisiin, joilla on pitkäkestoinen vaikutus yritysten kehittämiseen ja kasvuun. Rahoitus myönnetään aina avustuksena. Yritysten hankkeita voidaan rahoittaa joko Euroopan aluekehitysrahaston tai maaseuturahaston varoista ja rahoitusta ohjaa 7-vuotiset ohjelmat. Osa rahoituksesta tulee Suomen valtiolta. Vuosina 2014–2020 ohjelmat olivat Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma. Euroopan aluekehitysrahastosta myönnettävien avustusten toimeenpanon ohjaus tulee Työ- ja elinkeinoministeriöstä. Maaseuturahastosta myönnettävien avustusten toimeenpanon ohjaus Maa- ja metsätalousministeriöstä ja ruokavirastosta. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020-ohjelman mukainen rahoitusmuoto yrityksille on yrityksen kehittämisavustus. Maaseutuohjelman mukainen rahoitus on maaseudun yritystuki. (ELY-keskus s.a.)

Yritysrahoitus on ELY-keskukselta haettavaa, harkinnanvaraista valtionavustusta ja sitä myönnetään rahoituksen tavoitteisiin sopiviin hankkeisiin. Hankkeista yritys rahoittaa aina osan itse joko yrityksen omista varoista tai hankkii rahoitusta yrityksen ulkopuolelta esimerkiksi pankista tai sijoittajilta. Kustakin hankkeesta tehdään yritys- ja hankearviointi, jonka perusteella katsotaan, täyttääkö hakija ja hanke edellytykset rahoituksen saamiselle. ELY-keskuksen myöntämillä avustuksilla on tavoitteena madaltaa kynnystä uusien yritysten perustamiselle, kannustaa toiminnan kehittämiseen ja kasvun sekä kannattavuuden hakemiseen. Yritystukien avulla ELY-keskus pyrkii luomaan hyvinvointia eri maakuntiin. Avustukset on suunnattu erityisesti kasvukykyisille ja kehittyville yrityksille kehittämishankkeisiin, joilla on positiivinen vaikutus koko alueen talouteen. (Yritysrahoitusstrategia 2022).

2.1 Yrityksen kehittämisavustus

Yrityksen kehittämisavustuksesta säädetään laissa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 (758/2021) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 2021–2028 (859/2021). (ELY-keskus s.a).

Yrityksen kehittämisavustuksella tuetaan yrityksen kehittymistä kokonaisvaltaisesti ja luodaan liiketoiminnalle parempia edellytyksiä. Kehittämisavustusta myönnetään merkittäviin kehittämis- ja investointihankkeisiin, kuten esimerkiksi:

- liikkeenjohdon ja markkinointitaitojen kehittämiseen
- uusien tai uudistettujen tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämiseen
- kansainvälistymismahdollisuuksien ja vientiedellytyksien parantaminen
- uusien markkinoiden ja liiketoimintamahdollisuuksien kartoittaminen
- kone-, laite- tai rakennusinvestointien kautta kasvun hakeminen (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.)

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää aineellisiin ja aineettomiin investointeihin sekä kehittämistoimenpiteisiin. Edellytyksinä avustuksen myöntämiselle on yrityksen edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan, avustuksella arvioidaan olevan merkittävä vaikutus hankkeen toteutumiseen ja hankkeen arvioidaan olevan yrityksen toiminnan kannalta merkittävä. (Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 716/2014.) Aineellisina investointeina avustuksen piiriin voidaan hyväksyä rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia sekä koneiden että laitteiden hankinta tai pitkäaikainen vuokraaminen. Aineettomia investointeja ovat esimerkiksi teknologian siirtoon liittyvät patenttioikeudet, käyttöluvat ja tietotaidon hankinta. Kehittämistoimenpiteeksi katsotaan yrityksen liiketoimintaosaamisen, kansainvälistymisen, tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittäminen sekä hankkeiden valmistelu. Kehittämistoimenpiteiden osalta avustuksen piiriin voidaan hyväksyä ulkopuolisia asiantuntijakustannuksia, yrityksen henkilökunnan kehittämistyöhön osallistumisesta aiheutuvia palkka- ja matkakustannuksia sekä kehittämistyöhön olennaisesti liittyviä raaka-ainekustannuksia. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

2.1.1 Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 ohjelma

ELY-keskusten myöntämien yritysten kehittämisavustusten tavoitteena on luoda uutta yritystoimintaa, edistää pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä vahvistaa yritysten innovaatiotoimintaa. Avustusten myöntäminen on

harkinnanvaraista ja perustuu hakijoiden esittämään hankesuunnitelmaan. Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) myönnetään rahoitusta kehittämishankkeille. Rakennerahastotoiminta käynnistyi, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995 ja ohjelmakausia on tähän asti ollut yhteensä neljä. Tässä opinnäytetyössä on käsitelty edellistä ohjelmakautta Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020. Ohjelman tavoitteena oli lisätä alueiden elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä sekä parantaa työllisyyttä. Suomen rakennerahasto-ohjelmassa ”Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020” oli viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Ohjelmaa toteutettiin EAKR- ja ESR-rahaston varoin. (Rakennerahastot s.a.)



Kuva 1. Ohjelman toimintalinjat ja erityistavoitteet (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.)

EAKR-rahastosta voitiin rahoittaa kahta toimintalinjaa; Pk-yritysten kilpailukykyä sekä uuden tiedon ja osaamisen tuottamista ja hyödyntämistä. Loput kolme toimintalinjaa olivat ESR-rahaston alaisia ja niitä olivat työllisyys ja työvoiman liikkuvuus, koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen sekä sosi-

aallinen osallisuus ja köyhyyden torjunta. Ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden tuli toteuttaa jotakin näiden toimintalinjojen alla olevista erityistavoitteista. (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.)

2.1.2 Yrityskoon vaikutus myönnettävän avustuksen määrään

Yrityksen kehittämisavustusta myönnetään aina ennalta määrätyn prosenttiosuuden verran hyväksyttävistä kustannuksista. Kehittämisavustuksen tukiprosentit määräytyvät yrityksen koon ja hankkeen mukaan. Investointihankkeissa mikro- ja pienyritykset voivat saada enintään avustusta enintään 35 % hyväksytyistä kustannuksista, keskisuuret yritykset 25 %. Lainsäädäntö mahdollistaa myös suuryritysten investointien tukemisen, jolloin tukiprosentti on korkeintaan 15 %. Kehittämistoimenpiteissä avustuksen tukitaso on enintään 50 % yrityskoosta riippumatta. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

Pienten ja keskisuurten yritysten koko määritellään siten, että ne saavat työllistää enintään 250 henkilöä ja niiden tase saa olla enintään 43 miljoonaa euroa tai liikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa. Yrityskokoa määriteltessä otetaan huomioon myös yrityksen omistusyhteydet eikä siitä saa omistaa yli 25 prosenttia suureksi luokiteltava yritys. (ELY-keskus s.a.) Komissio on antanut määritelmät yrityskoosta ja pääsääntöisesti avustusta myönnetään pienille ja keskisuurille yrityksille. Yrityskoko vaikuttaa myönnettävään avustusprosenttiin. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

		
<p>MIKROYRITYS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle 10 työntekijää - Liikevaihto tai tase alle 2 M€ 	<p>PIENYRITYS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle 50 työntekijää - Liikevaihto tai tase alle 10 M€ 	<p>KESKISUURI YRITYS:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alle 250 työntekijää - Liikevaihto alle 50 M€ tai tase alle 43 M€

Kuva 2. Yrityskoon määrittely (Käyttöopas 2015.)

Mikroyrityksessä saa työskennellä enintään 10 työntekijää ja niiden liikevaihto tai tase saa olla enintään kaksi miljoonaa euroa. Pienyritys saa työllistää enintään 50 työntekijää ja niiden liikevaihdon tai taseen täytyy olla alle 10 miljoonaa euroa. Keskisuurten yritysten koko määritellään siten, että ne saavat työllistää enintään 250 henkilöä ja niiden tase saa olla enintään 43 miljoonaa euroa tai liikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa. Yrityskokoa määriteltessä otetaan huomioon myös yrityksen omistusyhteydet eikä siitä saa omistaa yli 25 prosenttia suureksi luokiteltava yritys. (Käyttöopas 2015.)

2.1.3 Muut rahoitusvaihtoehdot

Hankkeen kokonaisrahoitus muodostuu avustuksesta ja yrityksen itse järjestämästä rahoituksesta. Kokonaisrahoituksen tulee olla selvillä avustuksen hakuvaiheessa. Omarahoitusosuudelle yritys voi käyttää erilaisia vaihtoehtoja oman kassavirran tai pääoman lisäksi. Yrityksen omarahoitusosuutta varten on olemassa erilaisia rahoitusvaihtoehtoja. On tärkeää laatia yritykselle huolellinen rahoituslaskelma tarvittavien kulujen arvioimiseksi, jotta investointeihin tai muuhun pääomaan tarvittava rahamäärä voidaan arvioida. Rahoituslaskelmassa huomioidaan kaikki tarvittavat investoinnit sekä käyttömenot. Rahoituslaskelmassa onkin tärkeää huomioida myös se, mistä rahoitus saadaan. Rahoituslaskelma tulee tehdä riittävän varhaisessa vaiheessa, kuten myös liiketoimintasuunnitelma ja kannattavuuslaskelma, jotta yrityksessä voidaan varautua rahoituksen hankkimiseen. Kaikki yrityksen tekemät laskelmat ovat enuste tulevista, joten niitä täytyy seurata ja päivittää säännöllisesti. (Arola 2019.)

Yleisimmin yritykset käyttävät omarahoitusosuutena tulorahoituksen lisäksi pankkilainaa. Monilla pankeilla on erilaisia vaatimuksia ja käytäntöjä yrityksille myönnettävistä lainoista, mutta yleisesti ottaen liiketoimintasuunnitelmassa ja kannattavuuslaskelmassa tulee realistisesti osoittaa yrityksen kannattavuus eli yrityksen tulot, joista muun muassa nähdään millä aikataululla pankkilaina voidaan maksaa takaisin. Tällä tavalla pankki voi varmistua yrityksen luottokelpoisuudesta. Liiketoimintasuunnitelman ja budjettilaskelman lisäksi pankit vaativat pääsääntöisesti yrityksen lainalle vakuuksia, jotka voivat olla joko yrityk-

sen tai yrittäjän omaa omaisuutta. Vakuuksilla pankki varmistaa oman asemansa tilanteissa, joissa yritys ei pystykään maksamaan lainaa takaisin. Silloin vakuudet lunastetaan ja myydään pankin nimiin. Pankkien myöntämät lainamäärät eivät ole tarkkaan rajattuja, vaan summista voi neuvotella tapauskohtaisesti. Lainan korkoon ja kuluihin vaikuttaa pankeillakin haettava lainamäärä ja laina-aika, vakuudet sekä yrityksen luottokelpoisuus. (Yrityksen-perustaminen 2021.)

Vaihtoehtona rahoitukselle on myös Finnvera-laina, jota pienet ja keskisuuret yritykset voivat hakea suoraan Finnveralta sähköisesti. Finnvera-lainan vähimmäismäärä on 50 000 euroa ja sitä käytetään yleensä osana pankilta saatua rahoitusta. Laina-aika on normaalisti 3–15 vuotta. Korkoon vaikuttavat yrityksen käytössä olevat vakuudet, kannattavuus ja riskit. Yrityksestä tutkitaan sen edellytykset kannattavaan liiketoimintaan ennen rahoituspäätöstä. Liiketoimintasuunnitelma on tärkeä osa rahoitushakemusta ja siinä tulisi olla selkeästi esiteltynä yrityksen strategiat, tavoitteet, markkinatilanne ja kehittämissuunnitelmat sekä budjettilaskelma. (Finnvera 2021.)

Joukkorahoitus on yksi rahoituskeino yritykselle ja se on yleistynyt ja kasvanut nopeasti. Joukkorahoitus tarkoittaa käytännössä rahoituksen keräämistä yksityishenkilöiltä tai yrityksiltä. Netissä toimivien joukkorahoitusalojen kautta voidaan kerätä tiettyä hanketta varten varoja suurelta joukolta sijoittajia. Yleisesti joukkorahoitusta käyttävät pienet tai aloittavat yritykset. Digitaalisten joukkorahoitusalojen lisäksi joukkorahoitusta tarjoavat nykyään myös pankit. Joukkorahoitus on finanssivalvonnan alaista ja sen toiminnalle antaa raamit joukkorahoituslaki. Etuina pankkilainaan verrattuna joukkorahoituksella on sen nopeampi saatavuus ja joustavammat lainaehdot. Yleisesti ottaen korko perinteisessä pankkirahoituksessa on matalampi, mutta toisaalta joukkorahoitusta voi saada myös yritykset, joille pankkilaina tai muu rahoitus ei ole mahdollinen. On arvioitu, että joukkorahoituksesta voi tulevaisuudessa tulla yhä merkittävämpi pankkien ulkopuolisen rahoituksen lähde. Joukkorahoitusalojen toimivat välittäjinä sijoittajien ja yritysten välillä sekä helpottavat sijoittajien mahdollisuuksia löytää hankkeita, joista ne ovat kiinnostuneita ja joita he haluavat tukea. Joukkorahoitus on digitalisaation mahdollistama uudenlainen rahoituspalvelu ja -muoto, jonka avulla sijoittaja voivat löytää hankkeita, jotka

tarvitsevat rahoitusta ja vastaavasti yritykset voivat löytää sijoittajia investointien ja kasvun rahoittamiseksi. (Financer 2021.)

Yritys voi saada lisärahoitusta myös pääomasijoittajilta. Pääomasijoittaminen tarkoittaa ammattimaisen sijoittajan yhtiöön tekemää sijoitusta, josta yleensä annetaan vastineeksi yhtiön osakkeita sijoittajalle. Etuna tässä rahoitusmuodossa on ammattimainen ote yrityksen kasvattamiseen sekä pääomasijoittajan yritykseen tuomat kontaktit sekä osaaminen. Pääomasijoituksia voidaan tehdä sekä start-upeihin että jo vakiintuneisiin kasvuyrityksiin. Jotta pääomasijoittaja on valmis sijoittamaan yritykseen, täytyy yrityksellä olla riittävät edellytykset kasvuun. Selkeä kasvupotentiaali, monipuolinen ja sitoutunut johto sekä otollinen markkinatilanne lisäävät sijoittajan mielenkiintoa. Pääomasijoittajalla tavoitteena on yrityksen arvon kasvattaminen yrityksen menestyksen kautta. Jotta pääomasijoitus kannattaa, täytyy siihen sitoutua ja olla valmis laittamaan siihen aikaa. Pääomasijoittajan ja yrittäjän yhteistyölle pitää varata vähintään 5–7 vuotta aikaa. (Pääomasijoittajat s.a.)

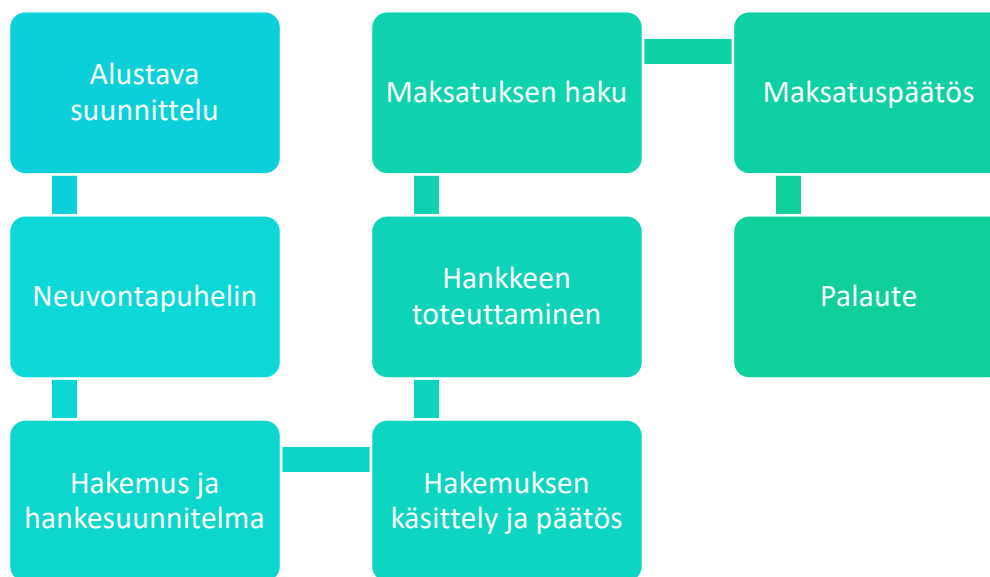
Pääomalaina on yksi yrityksen rahoitusvaihtoehto, joka sopii osakeyhtiöille. Pääomalaina merkitään yrityksen taseeseen erillisenä eränä, joten se sijoittuu taseen vastattaviin oman ja vieraan pääoman väliin. Virallisesti pääomalaina luetaan kuuluvaksi yhtiön omaan pääomaan. Pääomalaina on sen myöntäjälle isompiriskistä kuin normaalilaina, selvitystilassa tai konkurssissa pääomalaina on muita velkoja huonommassa asemassa. Muut velkojat ovat tällaisessa tilanteessa etusijalla. Siitä syystä pääomalaina on koroiltaan kalliimpaa kuin esimerkiksi pankkilaina. (Minilex s.a.)

2.2 Yritystukien hakuprosessi

Yrityksen hakiessa rahoitusta ELY-keskuksesta tulee sen laatia kehittämissuunnitelmaa koskeva hankesuunnitelma. Suunnitelmassa täytyy olla kuvattuna hankkeen tavoite, eriteltynä suunnitellut toimenpiteet aikatauluineen ja kustannuksineen sekä tulokset, mitä hankkeella tavoitellaan. Tuloksissa tulee olla eriteltynä esimerkiksi koko hankkeen ajalta sekä kaksi vuotta hankkeen päätymisen jälkeen arvioidut luvut vuosittain liikevaihdosta, viennistä ja työntekijämäärästä. Hakemuksessa täytyy olla mukana yrityksen päivitetty liiketoimintasuunnitelma sekä selvitys hankkeeseen liittyvästä muusta rahoituksesta.

Hanke ei saa olla yrityksen normaalia liiketoimintaa, vaan sen pitää erottua yrityksen muusta toiminnasta ja sen pitää auttaa parantamaan merkittävästi yrityksen kilpailukykyä. (ELY-keskus s.a.)

Hakemusta suunnitellessa kannattaa hakijayrityksen edustajan olla ensin yhteydessä valtakunnalliseen yritysten neuvontapuhelimeen, jossa opastetaan hakemaan avustusta oikeasta toimintalinjasta. Sen jälkeen täytetään hakemus, johon liitetään hankesuunnitelma. Mitä perusteellisemmin hakemus on täytetty, sitä nopeammin sen käsittely onnistuu. Usein hakemusta ja hankesuunnitelmaa käydään käsittelijän kanssa yhteisneuvotteluissa ja yrityskäynneillä tarkasti läpi ja siihen voidaan tehdä muutoksia. Kun hakemus on valmis, käsittelijä muodostaa siitä näkemyksen, joka esitellään rahoituskokouksessa. Rahoituskokouksissa esittelijä esittelee hankkeen oman näkemyksensä mukaisesti päättäjälle, jotka voivat vielä pyytää tarvittaessa tarkennuksia ja tekevät sitten joko myönteisen tai kielteisen päätöksen. (ELY-keskus s.a.)



Kuva 3: Yrityksen kehittämisavustuksen etenemisvaiheet (ELY-keskus s.a.)

Kuten kuvassa 3 näkyy, päätöskäsittelyn jälkeen yritys pääsee toteuttamaan hankkeen. Tyypillinen kestoaika hankkeelle on 1–2-vuotta. Avustus maksetaan aina jälkikäteen ja avustuksen maksua tulee aina hakea erikseen. Myös hankkeen mahdolliset muutokset tulee ilmoittaa ja tehdä niistä muutoshakemus. Maksatuksen yhteydessä tehdään satunnaisia tarkastuksia paikan päällä yrityksissä loppumaksun yhteydessä. Tarkastuksissa selvitetään, onko hanke toteutettu hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti (ELY-keskus s.a.)

2.3 Yritysten kehittämisyavustuksen myöntämisen kriteerit ja yritysrahoitusstrategia

Yrityksen kehittämisyavustuksen myöntökriteerit on säädetty laissa 758/2021, jota on tarkennettu valtioneuvoston asetuksella 716/2014, Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeella ja alueellisella yritysrahoitusstrategialla. Avustuksen myöntämisen kriteereitä ovat muun muassa yrityksen halu kehittää ja uudistaa liiketoimintaansa merkittävästi sekä valmius tarttua uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin. Usein yrityksillä on tarve vastata muuttuneiden markkinoiden kysyntään ja sitä kautta uudistaa toimintaansa. Tavoitteena voi olla vienti- ja kansainvälistymismahdollisuuksien parantaminen tai uusien tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämisellä haettu kasvu. Kehittämisyavustusta voidaan myöntää myös uusien markkinoiden tavoittelemiseen tai uusien liiketoimintamahdollisuuksien kartoittamiseen. (ELY-keskus s.a.)

Avustusta myönnetään pääsääntöisesti yrityksille, joilla on kannattavan toiminnan edellytykset valmiiksi kunnossa ja riittävästi resursseja omasta takaa kilpailukykyä parantaviin kehittämistoimenpiteisiin. Tukea ei voida myöntää yrityksille, joilla on maksuhäiriömerkintöjä tai verovelkaa eikä avustusta tulisi myöntää hankkeeseen, jonka hakija toteuttaisi myös ilman tukea. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.) Tavoitteena on tukea yrityksiä, jotka kehittävät merkittävästi tuotantoaan, kilpailukykyisiä tuotteita tai palveluita kasvaville markkinoille ja joiden kehittämishankkeilla on positiivinen vaikutus aluetalouteen. Kehittämistyöllä tavoitellaan kokonaan uusien palvelujen ja tuotteiden syntymistä, yritysten tuottavuuden parantumista sekä uusien ansaintamallien syntymistä yritysten toimintatapojen kehittämisen avulla. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

Avustuksen myöntämisen kriteereitä ovat muun muassa yrityksen halu kehittää ja uudistaa liiketoimintaansa merkittävästi sekä valmius tarttua uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin. Usein yrityksillä on tarve vastata muuttuneiden markkinoiden kysyntään ja sitä kautta uudistaa toimintaansa. Tavoitteena voi olla vienti- ja kansainvälistymismahdollisuuksien parantaminen tai uusien tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämisellä haettu kasvu. Ke-

hittämisyavustusta voidaan myöntää myös uusien markkinoiden tavoittelemiseen tai uusien liiketoimintamahdollisuuksien kartoittamiseen. (ELY-keskus s.a.)

Avustusta myönnetään pääsääntöisesti yrityksille, joilla on kannattavan toiminnan edellytykset valmiiksi kunnossa ja riittävästi resursseja omasta takaa kilpailukykyä parantaviin kehittämistoimenpiteisiin. Tavoitteena on tukea yrityksiä, jotka kehittävät merkittävästi tuotantoaan, kilpailukykyisiä tuotteita tai palveluita kasvaville markkinoille. Kehittämistyöllä tavoitellaan kokonaan uusien palvelujen ja tuotteiden syntymistä, yritysten tuottavuuden parantumista sekä uusien ansaintamallien syntymistä yritysten toimintatapojen kehittämisen avulla. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

Kun katsotaan olevan kyseessä hanke yrityksen tavanomaisen toiminnan kehittämiseen tai vähäiseksi katsottavaan toiminnan kehittämiseen, ei rahoitusta voida myöntää. Rahoitusta myöntäessä varmistetaan, että se kohdistetaan siten, etteivät tuettavat toimet aiheuta merkittävää haittaa tai riskiä ilmasto- ja ympäristötavoitteille. ELY-keskus tukee ensisijaisesti pienten ja keskisuurten yritysten toteuttamia kehityshankkeita. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

Kehittämisyavustuksen myöntäminen ei saa vääristää yritysten kilpailutilannetta paikallisesti, EU-alueella eikä globaalisti. Hankkeen käsittelijän tulee huolellisesti arvioida avustuksen myöntämisen eri kilpailuvaikutuksia. Niissä tulee ottaa huomioon muun muassa avustuksen hakijan oma sekä kilpailijoiden markkina-asema ja markkina-alue, markkinoiden kypsyys, haetun avustuksen määrä sekä avustettavan hankkeen koko. Samalle yritykselle useiden avustusten myöntäminen ei myöskään ole tavoiteltavaa, koska jos avustusta myönnetään useita kertoja samalle yritykselle, voi se johtaa kilpailun ja markkinoiden toiminnan vääristymiseen ja vaikeuttaa muiden samalla toimialalla toimivien yritysten asemaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.)

Yritysrahoitusstrategia on tukemassa yritystukihakemusten käsittelyä ja päätöksentekoa. Strategia sisältää lain valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (9/2014) mukaisten päätösten lisäksi lain maaseudun kehittämisen tukemisesta (28/2014) mukaiset yritystukipäätökset Itä-Suomessa. Itä-Suomeen katsotaan kuuluvan Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan sekä Pohjois-Savon

maakunnat. Yritysrahoitusstrategialla varmistetaan, että yritystuen piiriin hyväksyttävät hankkeet ovat maakuntien painotusten mukaisia ja toteuttavat ohjelman tavoitteita. Yritysrahoitusstrategiassa määritellään muun muassa yritystukien myöntämisen tavoitteet, kehittämishankkeiden merkittävyyden ja vaikuttavuuden kriteerit, otetaan huomioon kilpailunäkökohdat, eri yrityskokojen rahoittaminen, yrityksen toimipaikka ja määrätään maksimitukitasot erilaisille hankkeille. (Yritysrahoitusstrategia 2022.)

3 TUNNUSLUVUT

Yrityksiä pystytään analysoimaan monien erilaisten tunnuslukujen avulla. Tietolähteinä tunnusluvuille käytetään yritysten julkaisemia tilinpäätöstietoja. Keskeisimmät ja yleisimmin käytetyt tunnusluvut voidaan jakaa kolmeen luokkaan sen perusteella, mitä niillä on tarkoitus analysoida. Yrityksen kannattavuutta, tehokkuutta sekä vakavaraisuutta pystytään arvioimaan tunnuslukujen perusteella. (Knupfer & Puttonen 2018, 233.)

3.1 Yritystutkimus, tilinpäätösanalyysi ja tunnuslukuanalyysi

Yrityksen toimintaa voidaan tarkastella yritystutkimuksen, tilinpäätösanalyysin, sekä tunnuslukuanalyysin avulla. Yritystutkimus on näistä analyyseistä syvällisin muoto. Tutkimuksessa pyritään selvittämään liiketoiminnan tasolla yrityksen taloudelliseen menestykseen myötävaikuttaneet syyt. Yritystutkimuksessa tutustutaan yksityiskohtaisesti yritystoiminnan kaikkiin osa-alueisiin ja siinä ennustetaan yrityksen tulevaa kehitystä käyttäen hyödyksi myös tilinpäätös- ja tunnuslukutaso ennusteita. Yritystutkimuksessa selvitetään muun muassa yrityksen omistajat ja tosiasiallista valtaa käyttävät tahot, yrityksen taloudellinen tilanne ja sen kehitys, yrityksen toimiala ja toimintamaa, toimialan kilpailutilanne, yrityksen toiminnan kannalta merkittävimmät riskit. (Niskanen & Niskanen 2004, 13.)

Yrityksen tilinpäätösanalyysi on tunnuslukuanalyysiä kehittyneempi analyysin muoto, muttei yhtä syvällinen kuin yritystutkimus. Tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan yrityksen taloudellisen menestyksen osatekijöitä ja niiden kehitystä. Analyysissä pyritään arvioimaan lukuarvojen lisäksi niihin vaikuttaneita tekijöitä. Näiden avulla voidaan arvioida tarkemmin ovatko tunnuslukujen arvot tai muutokset satunnaisia vai johtuvatko ne pidemmän aikavälin muutoksista.

(Niskanen & Niskanen 2004, 12.) Tilinpäätösanalyysin avulla voidaan tarkastella yrityksen taloudellista tilaa ja tehdä johtopäätöksiä yrityksen toiminnasta. Yrityksen tilannetta voidaan vertailla tilinpäätösanalyysin perusteella aiempiin vuosiin, kilpaileviin yrityksiin sekä yrityksen toimialaan. Tilinpäätösanalyysistä saatavaa tietoa käytetään hyvin laajasti. Esimerkiksi kaikki yrityksen ulkoiset ja sisäiset sidosryhmät voivat käyttää analyysin tietoja, osakkeenomistajat hyödyntävät tietoja tehdessään ostopäätöksiä yrityksen osakkeista, viranomaiset tarkistavat analyysistä esimerkiksi verotukseen liittyviä asioita ja yrityksen johto hyödyntää tilinpäätösanalyysiä yrityksen toiminnan kehittämisen tai taloudellisen aseman parantamisessa. (Kallunki 2014, 12–17.)

Tunnuslukuanalyysi on kaikista yksinkertaisin ja suppein analyysimuoto. Analyysissä yrityksen taloudellista tilannetta tarkastellaan ja siitä tehdään johtopäätöksiä vain muutamien vakioitujen tunnuslukujen perusteella. Tunnuslukuanalyysia käytetään usein tilinpäätösanalyysin ja yritystutkimuksen osana. Tilinpäätösanalyysin tiivistelmää voidaan joskus kutsua tunnuslukuanalyysiksi. Yleisiä tunnuslukuanalyysissä tarkasteltavia lukuja ovat yrityksen liikevaihto ja liikevoitto sekä niiden kasvuprosentit, tulos ja osakekohtainen osinko. (Niskanen & Niskanen 2004, 10–11.)

Tunnuslukuja voidaan myös käyttää yritysten väliseen vertailuun, mutta se ei ole täysin ongelmaton. Haasteita aiheuttaa eri toimialojen väliset erot, ja toimialojen sisällä tehtävät analyysit ovatkin paljon mielekkäämpiä ja vertailukelpoisempia. Toimialojen sisällä tehtävät analyysit vastaavat todenmukaisesti esimerkiksi siihen, mikä yritys on tuottanut huonoiten ja mikä on käyttänyt pääomansa tehokkaimmin. (Knupfer & Puttonen 2018, 233.)

3.2 Kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius

Yrityksen taloudellinen tilanne saadaan selville kannattavuuden tunnusluvuilla. Kannattavuuden arvojen ollessa hyvät, on yritystoiminnan jatkaminen kannattavaa ja yritys tuottaa omistajilleen voittoa sekä tuotoilla pystytään maksamaan mahdolliset velat ongelmitta. Kun taas kannattavuuden lukemat ovat heikot, on parasta harkita yrityksen toiminnan jatkamista huolella tai kehittää sen toimintaa kannattavampaan suuntaan. Kun yritys tuottaa tappiota, tulee

se väistämättä kuluttamaan loppuun yrityksen oman pääoman. Kannattavuutta mitataan yleensä joko liikevaihtoon suhteutetuilla mittareilla, kuten myyntikate-, käyttökate- ja kokonaistulosprosentilla. Pääomaan suhteutettuja tuottomittareita ovat muun muassa oman ja sijoitetun pääoman tuotto. (Alma Talent s.a.)

Yrityksen kannattavuuden mittaamisessa yrityksen tulos on sen absoluuttinen mittari. Kun halutaan tarkastella yrityksen kannattavuutta vertailematta sitä toisiin yrityksiin, melko hyvä laskentatarkkuus saadaan suhteuttamalla yrityksen tulos sen liikevaihtoon. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 217.)

Voittoa tavoittelevissa yrityksissä toiminnan kannattavuudelle on asetettu tavoitteita. Tavoitteiden määrittäminen perustuu sekä omistajan valtaan että kilpailusta aiheutuvaan tarpeeseen kehittää liiketoimintaa jatkuvasti. Yleensä omistajien keskeisenä tavoitteena on yrityksen arvon kasvattaminen, joka onnistuu yrityksen varallisuuden kasvattamisella eli toiminnan täytyy olla kannattavaa, vakavaraista ja kasvusuuntaista. (Pellinen 2019, 20.)

Hyvä kannattavuus ei yksinään riitä pitämään yritystä pystyssä, jos sen rahoitus ei ole kunnossa. Yritys tarvitsee pärjätäkseen myös vakavaraisuutta, johon vaikuttaa yrityksen velkaantuneisuusaste. Jos yritys on kovin velkaantunut ja kannattavuus heikko, voi yrityksen taloudelliset velvoitteet jäädä hoitamatta ja yrityksen toiminta vaarantua. Vakavaraisuutta voidaan tarkastella staattisilla rahoitusrakenteen mittareilla, kuten esimerkiksi omavaraisuus- ja nettovelkaantumisasteella, että dynaamisilla rahoituksen riittävyyden mittareilla. Dynaamisia mittareita ovat esimerkiksi vieraan pääoman takaisinmaksuaika ja lainojen sekä rahoituskulujen hoitokate. (Alma Talent s.a.)

Toisin sanoen, vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen pitkän aikavälin kykyä suoriutua velvoitteistaan, siinä on kysymys yrityksen rahoituksellisesta joustavuudesta ja kyvykkyydestä. Yksi keskeinen hyvän vakavaraisuuden ominaisuus on yrityksen mahdollisuus saada uutta vierasta pääomaa yrityksen tilanteen niin vaatiessa. Yrityksen vakavaraisuutta voidaankin pitää yhtenä rahoitusriskin mittarina; mitä alempi vakavaraisuus yrityksellä on, sitä korkeampi on sen rahoitusriski. (Leppiniemi & Leppiniemi 2006, 253–254.)

Kannattavuutta arvioitaessa yrityksen tulosta täytyy verrata sen koko liiketoiminnan laajuuteen, sitoutuneen pääoman määrään sekä toimintaan liittyvään riskiin. Yrityksen euromääräisen voiton perusteella ei siis voi tehdä johtopäätöksiä toiminnan kannattavuudesta. Laskemalla yrityksen voittoprosentti, voidaan selvittää, kuinka paljon yrityksen voitto on liikevaihtoon suhteutettuna. Kannattavan liiketoiminnan edellytyksenä on, että yritys tuottaa enemmän sen pääomalle kuin mitä se itse pääomasta joutuu maksamaan. (Osaava yrittäjä s.a.)

Kannattavuuden ja vakavaraisuuden lisäksi, yrityksellä tulee olla maksuvalmius kunnossa. Maksuvalmiudella tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua juoksevista kuluista, kuten ostoista, vuokrista ja palkoista muista lyhyen aikavälin yllättävistä menoista. Erityisesti velkojia ja tavarantoimittajia kiinnostaa yrityksen maksuvalmiuden tunnusluvut. (Niskanen & Niskanen 2004, 117.) Jos juoksevia kuluja ei saada hoidettua heikon kassan takia, voi yritys ajautua ensin maksukyvyttömäksi ja sen seurauksena konkurssiin. Maksuvalmiuden mittaamiseen voidaan käyttää esimerkiksi staattisilla taseesta lasketuilla mittareilla, kuten Quick ja Current ratiolla tai rahoituslaskelmalla, joka perustuu dynaamiseen rahavirtaan. (Alma Talent s.a). Maksuvalmiuden seuraamiseen käytettävistä tunnusluvuista nämä ovat yhdet yleisimmistä mittareista. Ne auttavat selvittämään, kuinka yritys selviytyy lyhytaikaisista veloistaan. Myös kasvavirtalaskemien kautta on mahdollista hyödyntää tilinpäätöksen lukuja maksuvalmiuden seuraamisessa. Kassavirtalaskelman avulla voidaan selvittää puhtaasti yrityksen käytössä oleva rahamäärä. Kun nettotuloksesta vähennetään poistot ja arvonalentumiset, saadaan laskettua rahoitustulos. Rahoitustuloksen avulla voidaan konkreettisesti tarkastella ja arvioida sitä rahamäärää, jolla yritys voi maksaa lainojen lyhennykset, investoinnit tai mahdolliset osingot. (Määttä 2021.)

4 KASVU JA KANSAINVÄLISTYMINEN

Yrityksen pitkän tähtäimen toiminnan yksi elinehdoista on sen kasvu. Mikäli yritys ei kasva, riskeeraa se oman olemassaolonsa pitemmällä tähtäimellä. Myös jatkuva voimakas toiminnan kasvattaminen tuo omat riskinsä ja yrityksen olemassaolo voi vaarantua sitä kautta. (Simons & Hyötyläinen 2009, 36–

37.) Teknologia- ja informaatiovallankumous ovat nopeuttaneet yritysten kansainvälistymistä. Sen seurauksena kaikilla yrityksillä on sama perustavoite; nopea ja kannattava kasvu parantamalla yrityksen suorituskykyä sekä kasvatamalla osuutta maailman markkinoista. Toisin sanoen kansainvälisen kilpailukyvyyn parantaminen. Yrityksen menestymisen kansainvälisesti ratkaisee pääsääntöisesti yhä enenevässä määrin sen strategisen ajattelun ja suunnittelun taso. (Äijö 2008, 19–21.)

4.1 Kasvu

Perustana yrityksen kasvulle on aina omistajien halu kasvattaa yritystä, hyvä liikeidea ja vahva osaaminen yrityksessä. Yritystä voi kasvattaa monilla eri tavoilla. Yhtenä vaihtoehtoina on esimerkiksi laajentaa toimintaa Suomessa tai ulkomailla. Yritys voi myös ostaa kilpailijan pois markkinoilta ja sitä kautta kasvattaa omaa markkinaosuuttaan tai laajentaa uusille liiketoiminta-alueille. (Yrittäjät s.a.) Kun yritys haluaa kansainvälistyä ja laajentaa toimintaa ulkomaille, on sille tarjolla hyviä tukipalveluita Team Finland -verkostossa. Team Finland -verkoston ydintoimijoita ovat työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi Business Finland, ulkoministeriö, Finnvera ja ELY-keskukset. Verkosto tarjoaa neuvontaa, koulutusta, verkostoitumista sekä kehittämis- ja rahoituspalveluja. (Työ- ja elinkeinoministeriö s.a.) Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen sekä innovointi auttavat myös saamaan aikaan kasvua. Nopeasti muuttuvassa ja kehittyvässä maailmassa yksi yrityksen tärkeimpiä voimavaroja on osaaminen ja sen jatkuva kehittäminen. Yrityksen toiminta ei voi kasvaa, jos yrityksen työntekijöiden osaaminen ei ole ajan tasalla. (Yrittäjät s.a.)

Yrityksen oman kasvun ja liiketoiminnan kehittämisen lisäksi kasvun aikaansaaminen on tärkeää myös yhteiskunnan kannalta. Hyvinvointiyhteiskunnan kulut kasvavat jatkuvasti ja niiden kattamiseen tarvitaan rahoitusta. Yrittäjällä täytyy olla kasvukykyä ja -halua sekä otollinen toimintaympäristö kasvun kannalta. Kasvuhaluttomuuden takana on usein kasvun negatiiviset puolet, kuten työmäärän ja riskien kasvu, isomman yrityksen vaikeampi hallittavuus sekä mahdollisten uusien työntekijöiden rekrytoinnin haasteet. (Vahvaselkä 2009, 30–31.)



Kuva 4. Yrityksen kasvun tekijät (Hyvärinen 2018.)

Tärkeimmät tekijät yrityksen kasvulle ovat yritysten kasvuhakuisuus ja halukkuus kansainvälistyä. Näillä luodaan pohja liiketoiminnan suuntaamiselle kasvun suhteen. Jotta yritys voi menestyksekkäästi kasvaa ja kehittyä, tarvitsee se monipuolista ja vahvaa osaamista, jota kehitetään jatkuvasti. Tärkeitä tekijöitä kasvun kannalta ovat myös kehitystyön asiakaskeskeisyys ja skaalautuvuus. Kehitystyössä tarvitaan innovatiivisuutta ja yrityksellä täytyy olla sekä halua että kykyä ottaa riskejä. Näiden avulla yritys saa valmiuksia kasvuun ja toiminnan moninkertaistamiseen. (Hyvärinen 2018.)

Yrityksen kasvustrategialla voidaan tarkoittaa sisäistä, orgaanista kasvua. Orgaanisessa kasvussa yritys lisää myyntiään joko nykyisten tai uusien tuotteiden tai palveluiden avulla. Tällöin kasvu on sisäisten resurssien kasvua ja tehostamista. Kasvustrategialla voidaan tarkoittaa myös yrityksen ulkoista kasvua. Yrityksen laajentaessa toimintaansa uusille liiketoiminta-alueille, jolloin kasvun perusteena on uuden liiketoiminnan kasvu. Ulkoista kasvua on myös yritysostot ja fuusioituminen toisen yrityksen kanssa. Myös verkostokasvumalli katsotaan ulkoiseksi kasvuksi. Verkostosuhteiden kautta kasvamalla yrityksen myynti kasvaa toisten yritysten resursseja hyödyntämällä eli toisin sanoen yritys hankkii lisäkapasiteettia ulkopuolisilta yrittäjiltä ilman oman työvoiman

palkkaamista. Verkostokasvumalli edellyttää vahvaa panostusta verkoston rakentamiseen ja kehittämiseen. (Vahvaselkä 2009, 31.)

Yksi yrityksen kasvuun ja toimintaedellytyksiin vaikuttava seikka on sen toimialaympäristö. Uudella ja nopeasti kasvavalla toimialalla kasvumahdollisuudet ovat huomattavasti helpommat kuin vakiintuneella toimialalla. Vakiintuneella ja kypsällä toimialalla kilpailu on tiukkaa ja moni yritys on jo vakiinnuttanut paikkansa. Uusi ja nouseva tuore toimiala mahdollistaa helpommin uusia kasvumahdollisuuksia, koska toiminta ei ole vakiintunutta vaan kehittyy vielä. Toimintaympäristö ja siinä tapahtuvat muutokset luovat yritykselle sekä haasteita että mahdollisuuksia, joita sen kannattaa hyödyntää toimintansa uudistamisessa ja kehittämisessä. (Simons ym. 2009, 31.) Megatrendit muokkaavat yrityksen toimintaympäristöä vahvasti ja vaikuttavat yritysten kasvumahdollisuuksiin. Tällä hetkellä megatrendeinä vaikuttavat digitalisaatio, mikä vauhdittaa ohjelmisto- ja viestintäalan sekä verkkokaupan kasvua ja väestön ikääntymisen taas kasvattaa terveys- ja hoivapalveluiden toimialaa. (Harb 2020.)

OECD:n ja EU:n määritelmän mukaan kasvuyritykseksi luokitellaan yritys, jonka lähtötyöllisyys on vähintään 10 henkilöä ja joka kasvattaa keskimäärin työllisyyttä vuosittain yli 20 prosenttia seuraavan kolmen vuoden aikana. Myös tilastokeskuksen määritelmän mukaan juuri henkilöstön kasvu on yleinen kriteeri kasvuyrittäjyydelle, mutta kasvua voidaan mitata myös liikevaihdolla. (Yrittäjät s.a.) Esimerkiksi Kauppalehden kasvuyritysten joukkoon pääsee yritykset, joiden liikevaihto on vähintään puoli miljoonaa euroa ja jonka liikevaihto kasvanut merkittävästi viimeisen kolmen vuoden aikana. Merkittävä kasvu tarkoittaa, että vuotuinen annualisoitu kasvu ylittää alan keskimääräiset kasvulukemat yli 10 prosenttiyksiköllä. Liikevaihdon käyttäminen kasvuyrityksen määritelmän kriteerinä on perusteltua esimerkiksi sen takia, että nykyisin digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämisen takia, on paljon skaalautuvia liiketoimintoja, joiden kasvu ei välttämättä vaadi henkilökunnan lisäämistä. Liikevaihtotiedot ovat myös helpommin saatavissa julkisista rekistereistä kuin tarkat henkilöstömäärät ja niillä voidaan arvioida hyvin yrityksen toiminnan laajuutta. (Harb, 2020.)

4.2 Kansainvälistyminen

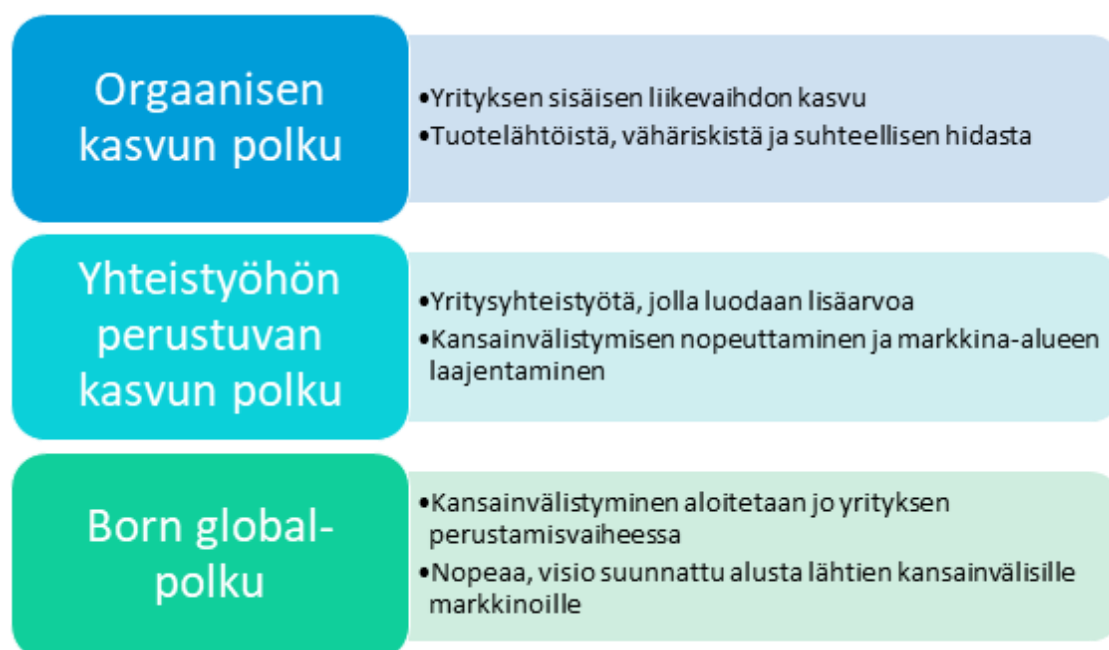
Usein syynä kansainvälistymissuunnitelmille ovat esimerkiksi kasvun hidastuminen kotimaan markkinoilla, markkinoiden pientyminen tai kotimaisen asiakkaan laajeneminen ulkomaille. (Äijö 2008, 25.) Kotimaisia markkinoita tarkastellessa, voidaan niiden todeta olevan niin pienet, että yritysten hakiessa kasvua liiketoiminnalleen, on sitä haettava kansainvälisiltä markkinoilta. Kansainvälistyminen on yleensä osa pienten- ja keskisuurten yritysten kasvuprosessia. (Arola & Larimo 1998, 11–12.)

Yrityksen suunnitellessa kansainvälistymistä, tarvitsee se erilaisia strategioita voidakseen toteuttaa erilaisia suuntatarkoituksia. Strategian tulee sisältää pitkän tähtäimen suunnitelmia ja tavoitteita sekä resurssien kohdistamista ja toimia määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi. (Vahvaselkä 2009, 19.) On myös mahdollista aloittaa kansainvälistyminen ilman siihen tähtäväää strategiaa ja lähteä suoraan kokeilemaan kasvua ulkomaille, mutta silloin on erittäin tärkeää välttää turhaa riskejä ja ymmärrettävä riskien suuruudet, kun yritetään kansainvälistyä vähällä osaamisella ja tiedoilla. (Äijö 2008, 25.)

Kansainvälistymistä hakevan yrityksen täytyy ottaa huomioon eri kohdemaiden erilaiset toimintatavat liittyen esimerkiksi ulkomaisten yhtiöiden verotukseen tai muihin maksuihin, jotta yllätyksiltä voitaisiin välttyä. Erittäin tärkeää olisikin seurata tarkalla silmällä ja analysoida vientimaan poliittisten ja taloudellisten tilanteiden kehittymistä sekä maan tilaa yleisesti. (Daniels ym. 2011, 306–308.) Markkinatutkimuksen avulla yritys voi selvittää ja analysoida tulevan kohdemaan asiakasryhmiä ja asiakkaiden ostokäyttäytymistä. Yksi keskeinen näkökulma, joka olisi hyvä huomioida markkinatutkimusta tehdessä, on kohdemaan asiakkaiden elintavat, arvot ja tavoitteet sekä markkinoille vietävän tuotteen merkitys asiakkaille. Nämä kohdat ovat hyvin keskeisiä selvittää ja analysoida, kun tavoitellaan kannattavaa vientiä ja pysyviä asiakassuhteita. (Suder 2011, 272–273.)

Kun yritys lähtee hakemaan kasvua kansainvälistymisen kautta, on sen mahdollista edetä kolmen eri kansainvälistymispolun kautta. Eroavaisuuksia näissä poluissa on muun muassa kansainvälistymisajassa ja nopeudessa sekä eri vaiheiden määrässä, yhteistyössä ja verkostojen tarpeellisuudessa.

Yrityksen tehdessä valintoja kansainvälistymistä ja käytettävää kansainvälistymispolkua koskien, on niillä merkittävä vaikutus yrityksen menestykseen. Tässäkin korostuu kansainvälistymisen huomioiden yrityksen strategian suunnittelussa. Valinnassa tulisi ottaa huomioon yrityksen resurssien, osaamisen ja tavoitteiden kohtaaminen ympäristön mahdollisuuksien ja haasteiden kanssa. (Vahvaselkä 2009, 31, 35.)



Kuva 5. Yrityksen kansainvälistymispolut (Vahvaselkä 2009.)

Kuvassa numero viisin on havainnollistettu eri kansainvälistymispolut. *Orgaanisen kasvun polku* kansainvälistymiseen tarkoittaa yrityksen liikevaihdon kasvua sisäisesti ilman yritysjärjestelyjä. Tämä polku on kaikkein perinteisin kansainvälistymisen tapa ja onkin oikein suunniteltuna hyvä kansainvälistymismalli pk-yrityksille. Tässä mallissa yritys on ensin toiminut kotimaan markkinoilla, josta se sitten usein tuotelähtöisesti suuntaa kansainvälisille markkinoille. Usein vaiheittainen laajeneminen pystytään toteuttamaan yrityksessä tulorahoituksella. Tämä polku on vähäriskinen, mutta samalla hitaampi kuin muut polut. Vähäriskisyyden käänköpuolena tulee myös alhainen tuottotaso. Haasteina voi olla markkinatiedon ja kansainvälisen liiketoimintakokemuksen puute tai kielitaidon ja markkinointiosaamisen puutteet. (Vahvaselkä 2009, 31–32.)

Yhtenä kansainvälistymispolkuna yritys voi käyttää *yritysyhteistyöhön* perustuvaa polkua. Tässä polussa yritykset saavat aikaan lisäarvoa yhteistyön avulla,

yhteistyötä tehdään tavarantoimittajien, liiketoimintakumppaneiden ja asiakkaiden kanssa. Kansainvälistyminen tällä polulla tapahtuu usein yrityksen kokonaisuuteen sopivan tuotteen ja idean avulla, jota on kehitetty yhdessä asiakkaiden tai toimittajien kanssa. Tämän polun avulla kansainvälistyminen ja markkina-alueen laajentaminen on usein nopeampaa kuin orgaanisen kasvun polulla ja se onkin yksi keskeinen syy yritysten valitessa tämän mallin kansainvälistymiseen. Muita syitä tämän mallin valitsemiseen ovat usein omien resurssien ja kyvykkyyksien vahvistaminen, kuluja säästäminen ja investointitarpeen pienentäminen. Kansainvälistymisen rahoitus hoidetaan yleensä tulorahoituksella sekä julkisten kehitysrahoittajien avulla. (Vahvaselkä 2009. 33.)

Born global -polkua käyttävät pääsääntöisesti pk-yritykset, jotka aloittavat kansainvälisen liiketoimintansa yrityksen perustamisvaiheessa. Kaikki yrityksen suunnitelmat tehdään alusta lähtien kansainvälisiä markkinoita ajatellen. Tämä polku on kaikkein nopein kansainvälistymispolku ja tuotteille on ominaista niiden vaikea kopioitavuus ja erikoisuus. Yrityksen perustajat ovat usein korkeasti koulutettuja, omaavat vahvan liiketoimintaosaamisen ja korkean motivaation. Myös yrityksen työntekijät ovat hyvin koulutettuja ja osaamisen taso on korkea. Born global -yritykset tarvitsevat selviytyäkseen erinomaisia kansainvälisiä verkostoja, hyvin toimivia jakelukanavia ja vahvan brändin. (Vahvaselkä 2009, 33–34.)



Kuva 6. Yrityksen kansainvälistymisen vaiheet (Äijö ym. 2005.)

Yrityksen kansainvälistyminen voidaan jakaa viiteen eri vaiheeseen kuvan kuusi mukaisesti. Kansainvälistymisen edellytysten vahvistamista ja liiketoimintamallin kehittämistä kutsutaan *valmisteluvaiheeksi*. Tässä vaiheessa yrityksellä ei vielä ole vientitoimintaa. Kun vienti käynnistetään, kutsutaan sitä *aloitusvaiheeksi*. Viennin osuus liikevaihdosta on tässä vaiheessa alhainen ja resurssit sekä panostus vientiin vähäistä. *Kehitysvaiheessa* panostus on jo suurempaa ja sillä saavutetaan menestystä, viennin osuus liikevaihdosta kasvaa. Toiminta on ollut tähän asti tuotelähtöistä ja se alkaa muuttua markkina-lähtöiseen suuntaan. Investointi toimintaan ulkomailla on tässä vaiheessa vahvaa, myynti kasvaa, mutta usein toiminta on vielä tappiollista. Kun kansainvälinen liiketoiminta kasvaa voimakkaasti ja toiminta on jopa voitollista maksuvalmiuden pysyessä heikkona, puhutaan *kasvuvaiheesta*. Vahvistaakseen asemansa, yritys yleensä tekee lisäinvestointeja jo olemassa oleville ja uusille markkina-alueille. Kypsyys- ja vakiintumisvaiheessa yritys on saavuttanut tavoittelemansa kohdealueiden markkinat ja valtaa jo uusia alueita hallitusti. Toiminta on usein kannattavaa. Kypsyysvaiheeseen pyritään muun muassa yritysostoilla ja yhteistyöllä. Tämän jälkeen tulee vakauden vaihe ja yritys aloittaa saavutetun markkina-aseman säilyttämisen. (Äijö ym. 2005, 16.)

5 TOIMEKSIANTAJA

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset eli ELY-keskukset perustettiin vuonna 2010 ja ne hoitavat valtionhallinnon alueellisia toimeenpano- ja kehittämistehtäviä Suomessa. ELY-keskusten tehtävänä on kehittää ja tukea taloudellista, sosiaalista ja ekologisesti kestävää hyvinvointia. ELY-keskuksilla on merkittävä rooli alueiden kehittämisessä ja EU-rahoituksen myöntämisessä. ELY-keskukset tekevät tiivistä yhteistyötä maakuntaliittojen ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Kaikkiaan Suomessa on 15 ELY-keskusta.



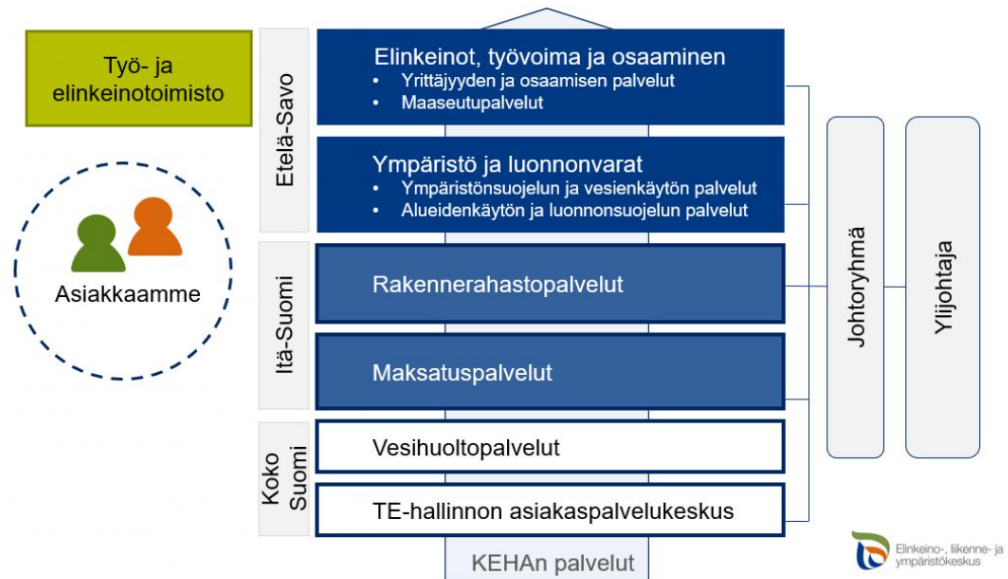
Kuva 7. ELY-keskuksia ohjaavat tahot (ELY-keskus s.a.)

Yllä olevassa kuvassa on kerrottu ELY-keskuksia ohjaavat tahot. ELY-keskusten tehtäviin kuuluu muun muassa yritysten neuvonta-, rahoitus- ja kehittämisspalvelut, maaseutu- ja kalatalousasiat, maanteiden kunnossapito ja liikenteen lupa-asiat, työmarkkinat ja työllisyys, osaamisen edistäminen, maahanmuuttoasiat, ympäristön- ja luonnonsuojelu, vesivarojen käyttö ja hoito, alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus sekä EU:n rakennerahastohankkeet. Työ- ja elinkeinotoimistoja ohjataan hallinnollisesti ELY-keskuksista. ELY-keskuksilla ja aluehallintovirastoilla on yhteinen strategia, joka antaa suunnan valtion aluehallinnon toiminnalle. Viimeisin strategia-asiakirja on tehty vuosille 2020–2023 ja se ohjaa virastoja hallitusohjelmien toimeenpanossa sekä toiminnan uudistamisessa. (ELY-keskus s.a)

5.1 Etelä-Savon ELY-keskus

Etelä-Savon ELY-keskus on valtionhallinnon alueellinen kehittämis- ja palvelukeskus. Etelä-Savon ELY-keskuksen tehtäviä hoidetaan kahdella eri vastuualueella: elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualueella sekä ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella sekä erillisissä yksiköissä. Rakennerahastopalvelut-yksikkö vastaa EU-rahoituksen myöntämisestä. (ELY-keskus s.a.)

Etelä-Savon ELY-keskuksen organisaatio



Kuva 8. Etelä-Savon ELY-keskuksen organisaatio (ELY-keskus s.a.)

Etelä-Savon ELY-keskuksen toiminnasta vastaa ylijohtaja sekä johtoryhmä, joiden alle eri palveluyksiköt sijoittuvat. Kuvassa 8 on eriteltyä Etelä-Savon ELY-keskuksen organisaatio tarkemmin ja eri palveluyksiköiden toimialueet. Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Etelä-Savon ELY-keskuksen rakennerahastopalvelut-yksikkö. Rakennerahastopalvelu-yksikkö on monipaikkainen työyhteisö ja Mikkelin lisäksi sen toimipaikat sijaitsevat Kuopiossa ja Joensuussa. Rakennerahastoista myönnetään rahoitusta erilaisiin yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin ja yleisiin kehittämishankkeisiin Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Yritysten hankkeet voivat liittyä esimerkiksi yrityksen tuotantoon, kansainvälistymiseen tai osaamisen kehittämiseen. Rahoitusta myönnettäessä hankkeella täytyy olla merkittävä vaikutus yrityksen toimintaan, uusiutumiseen, kasvuun ja kilpailukykyyn. Myös hankkeen työllisyysvaikutukset otetaan huomioon, kun rahoitusta myönnetään.

5.2 Etelä-Savon ELY-keskuksen myöntämät avustukset vuosina 2014–2020

Rakennerahastoista myönnetään rahoitusta eri ohjelmakausien puitteissa. Tämän opinnäytetyön tutkimus kohdistuu vuosien 2014–2018 aikana tehtyihin päätöksiin. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 ohjelman mukaisia päätöksiä tehtiin vielä vuonna 2021, koska seuraavan ohjelmakauden aloittaminen viivästyi. (ELY-keskus s.a.)

Taulukko 1. Etelä-Savon ELY-keskuksen kehittämisavustusmäärät 2014–2021

	Käsitelty kpl	Myönnetty kpl	Myönnetty €	Hylätty kpl
Etelä-Savo	351	279	57 297 834	72
Pohjois-Karjala	453	392	97 269 785	61
Pohjois-Savo	641	494	106 981 668	147
Yhteensä	1445	1165	261 549 287	280

Taulukossa numero yksi on eriteltyä ohjelmakauden 2014–2020 Etelä-Savon ELY-keskuksen Itä-Suomen alueelle myöntämät yritysten kehittämisavustuksen kappale- ja euromäärät maakunnittain. Eri maakunnille kohdistetaan eri suuruiset määrärahat alueen mukaan. Keskimääräisesti rahoitusta myönnettiin 224 506 euroa yritystä kohden koko Itä-Suomen alueella. (ELY-keskus 2021).

Taulukko 2. Etelä-Savon ELY-keskuksen kehittämisavustus toimialoittain 2014–2021

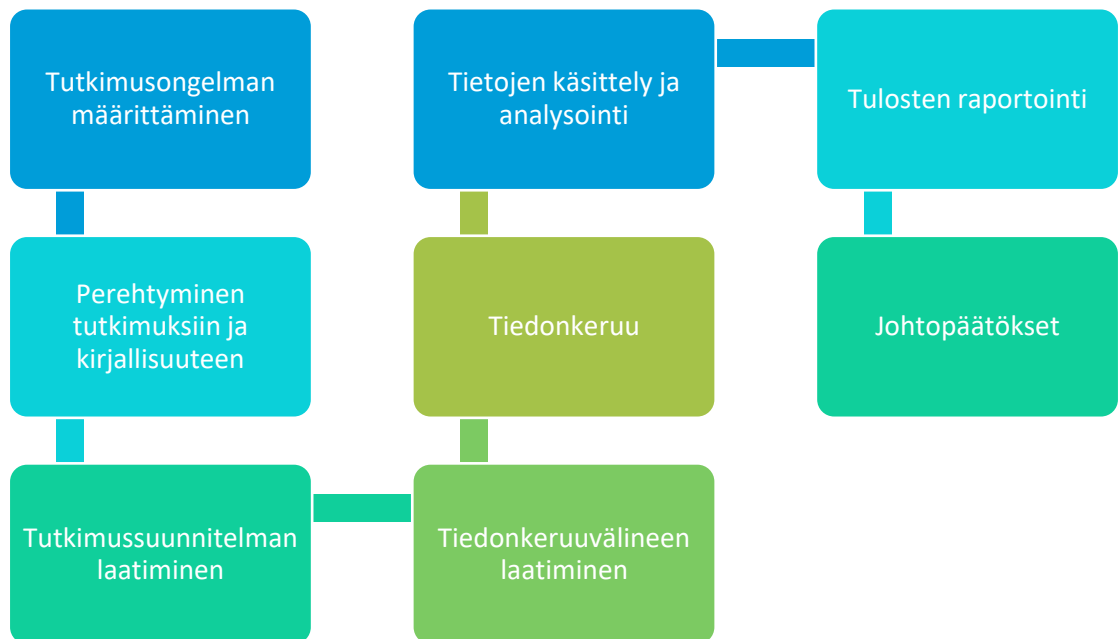
Toimiala	Etelä-Savo kpl	Pohjois- Karjala kpl	Pohjois-Sa- von kpl	Yhteensä
Teknologiaeteollisuus	106	175	269	550
Muu teollisuus	31	75	63	169
Puutavara- ja puutuoteteollisuus	25	15	18	58
Elintarviketeollisuus	17	18	19	54
Matkailu	32	16	26	74
Muut palvelut	55	67	80	202
Muut toimialat	13	6	19	38
Kaikki yhteensä	279	392	494	1165

Taulukossa numero kaksi on eriteltyä 2014–2021 ohjelmakaudella myönnettyt yrityksen kehittämisavustukset toimialoittain sekä maakunnittain. Koko Itä-

Suomen alueella eniten avustuksia myönnettiin teollisuuden ja erityisesti teknologiateollisuuden alalla toimiville yrityksille. Matkailualalla toimiville yrityksille myönnettiin Etelä-Savossa selkeästi enemmän rahoitusta, kuin muissa maakunnissa. Myös puutavara- ja puutuoteteollisuus sai Etelä-Savossa eniten myönteisiä päätöksiä. (ELY-keskus 2021.)

6 TUTKIMUSMENETELMÄ

Tutkimusmenetelmät jaotellaan laadulliseen eli kvalitatiiviseen tutkimukseen sekä määrälliseen eli kvantitatiiviseen tutkimukseen. Tutkimuksessa voidaan käyttää myös näiden sekoitusta. Laadullinen tutkimus pyrkii kuvaamaan ilmiöitä, ymmärtämään niitä syvällisesti ja siinä käytetään sanoja. Määrällisessä tutkimuksessa pyritään laskemaan ilmiön määriä, ymmärrys niistä on jo olemassa sekä siinä käytetään lukuja. (Kananen 2012. 14, 29, 31.)



Kuva 9. Kvantitatiivisen tutkimusprosessin vaiheet (Heikkilä 2014.)

Yllä olevassa kuvassa on havainnollistettu kvantitatiivisen tutkimusprosessin eri vaiheet. Tutkimusongelmaa määriteltäessä täytyy valita aihe, asettaa tavoitteet ja hankkia taustatietoja. Kun on päästy laatimaan tutkimussuunnitelmaa, on aika täsmentää tutkimuksen tavoitteet, valita tutkimusmenetelmä, laatia aikataulu, päättää tietojen hankintatapa, määrittellä perusjoukko ja otos, valita otantamenetelmä ja päättää aineiston käsittelytapa. (Heikkilä, 2014.)

6.1 Määrällinen tutkimus

Tämä tutkimus toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Perusteena tutkimustavan valinnalle oli tutkimusongelmat, joita selvitettiin numeerisesti. Toimeksiantajan järjestelmien kautta pystyttiin manuaalisesti noutamaan tutkimukseen tarvittavat tiedot ja laskemaan niiden avulla tutkimusongelmiin vastauksia. Selvitettyjen lukujen avulla pystyttiin tekemään johtopäätöksiä ja riittävän suuri otos lisäsi tutkimuksen luotettavuutta.

Määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä, jonka edellytyksenä on riittävän suuri ja edustava otos, tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Asioita kuvataan numeerisesti ja tuloksien havainnollistamisessa voidaan käyttää taulukoita tai kuvioita. Usein voidaan myös selvittää asioiden välisiä riippuvuuksia. Määrällisen tutkimuksen avulla saadaan selvitettyä yleensä olemassa oleva tilanne, muttei tarkemmin syytä sille. (Heikkilä 2014, 15.)

Määrälliselle tutkimukselle tyypillisiä ominaisuuksia ovat muun muassa tiedon strukturointi ja sen esittäminen numeroin, vastaajien suuri lukumäärä, tutkimuksen puolueettomuus ja mittaaminen. Tutkittavien asioiden ja niiden ominaisuuksien suunnittelua ja vakiointia kutsutaan tiedon strukturoinniksi. Mittaamiseksi katsotaan kaikki, missä pyritään tekemään eroa havaintoyksiköiden välille. Kun mittaaminen on saatu valmiiksi, tulokset esitetään numeroiden avulla ja tärkeimmät asiat kerrotaan myös sanallisesti. Tilastollisia menetelmiä käytettäessä vastaajien vähimmäismäärä tulisi olla vähintään sata. Tutkimuksen puolueettomuus tarkoittaa sitä, että tutkijan tulee pysyä mahdollisimman puolueettomana koko tutkimusprosessin ajan sekä esittäessään tutkimustuloksia. (Vilkkä 2007, 13–17.)

Määrällisessä tutkimuksessa käytettävät valmiit aineistot ovat harvoin sellaisessa muodossa, että niitä voisi käyttää suoraan tutkimuksessa. Yleensä niitä täytyy muokata, yhdistellä ja tarkastaa ennen kuin niitä voidaan käyttää. Empiirisessä tutkimuksessa onkin tyypillistä, että valmiita tietoja käytetään itse kerättyjen aineistojen vertailutietoina. Tutkimusongelman mukaan, tutkijan on valittava itse kerättävään aineistoon parhaiten sopiva tiedonkeruumenetelmä. (Heikkilä 2014, 16–17.)

Tutkimusaineistoksi kutsutaan empiiristä tutkimusta varten hankittuja käsittelemättömiä tietoja. Tutkimusaineisto voi olla määrällisessä tutkimuksessa joko primääristä tai sekundääristä. Primääristä aineistoa voidaan hankkia kyselylomakkeilla, haastatteluilla tai havainnoimalla ja se on tutkijan itsensä hankkimaan tutkimusaineistoa. Sekundäärinen aineisto on jonkun muun hankkimaa tietoa, jota ei ole kerätty kyseistä tutkimusta varten vaan se on niin sanottua valmista tietoa. Sekundääriaineistosta ei löydy suoraan vastausta kyseessä olevaan tutkimusongelmaan vaan se pitää etsiä tutkimustuloksista. (Vilkkä 2007, 33–35.) Erityisen tärkeää molemmissa tutkimusaineistoissa on se, että kerätty tieto on mitattavassa muodossa tai se on mahdollista muuntaa sellaiseksi (Alkula ym. 2002, 53.)

Sekä primääristä että sekundääristä aineistoa on arvioitava samoin kriteerein ja aineistoon kerätty empiirinen tieto täytyy olla sovellettavissa tutkimusongelman ratkaisemiseen. Aineistoa tarkastellessa tulee siinä ottaa huomioon sen luotettavuus; kuinka tiedot on kerätty, miten hyvin ne vastaavat tutkittua asiaa ja voidaanko niitä yleistää. Kun aineiston käyttökelpoisuutta arvioidaan, tulee edellä mainitut asiat ottaa huomioon. Sekundäärisen aineiston käytössä on tavallista, että sitä joutuu muokkaamaan, yhdistelemään ja tarkistamaan. Suurimmaksi haasteeksi aineiston kanssa voikin muodostua sen yhteensovittaminen oman tutkimuskysymyksen asettelun kanssa. Yleisimmin sekundäärisen aineiston lähteinä käytetään aikaisempia tutkimuksia, tietokantoja sekä tilastoja ja rekisterejä. (Alkula ym. 2002, 52–53; Vilkkä 2007, 76.)

Hyvän tutkimus edellyttää aina hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkija vastaa aina itse tutkimuksessa tekemistään valinnoista sekä niihin liittyvistä perusteista. Esimerkkinä määrällisen tutkimuksen mahdollisista haitoista voisi olla luvattujen aikataulujen pettäminen. Tutkimusetiikan lisäksi tutkijan tulee ottaa huomioon voimassa oleva lainsäädäntö. Tekijänoikeudet ja tietosuojatäytyy huomioida voimassa olevien normien mukaisesti. Tutkimusetiikka ja lainsäädäntö koskee kaikkia tutkimusta tekeviä, oli kyseessä sitten opinnäytetyötään tekevä opiskelija tai ammattitutkija. (Vilkkä 2007, 90.)

Määrällistä ja laadullista tutkimusta koskevat samat eettiset periaatteet. Vilkan mukaan useimmiten opinnäytetöiden ja organisaatioiden tutkimuksissa tehdään eniten eettisesti ongelmallisia aineiston hankinnan ratkaisuja. Tutkimusaineisto tulisi henkilötietolain ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta mukaan anonymisoida. Tietosuoja velvoittaa tutkijan huolehtimaan, ettei tutkittavien yksityisyyden suojaa loukata ja henkilötiedot suojataan. Tutkijan tulisi myös huomioida tutkimusaineistoa kerätessään, ettei kaikki verkossa oleva aineisto ole käytettävissä tutkimusaineistona. (Vilka 2007, 90.)

6.2 Aineistonkeruutavat

Määrällisen tutkimusmenetelmän aineistonkeruutapoina voidaan käyttää joko valmiita rekisterejä ja tilastoja, kyselylomaketta tai systemaattista havainnointia. Vilkan (2007, 73) mukaan tavallisin aineistonkeruutapa määrällisessä tutkimuksessa on kyselylomake. Kyselylomake on yksi survey-tutkimuksen menetelmä. Survey-tutkimus tarkoittaa kyselylomaketta, jossa kerätään aineistoa standardoidusti ja vastaajista muodostuu otos valitusta perusjoukosta. Kun aineisto on kerätty standardoidusti eli kysymykset on esitetty vastaajille täsmälleen samalla tavalla, voi tutkimusta pitää Survey-tutkimuksena, vaikka kysely olisi tehty haastattelun tai havainnoinnin muodossa. (Hirsjärvi ym. 2007, 188.)

Kyselylomaketutkimuksen etuina pidetään sen tehokkuutta. Verrattuna esimerkiksi henkilökohtaiseen haastatteluun, kyselylomakkeen lähettäminen vastaajajoukolle ei vie niin paljoa tutkijan aikaa. Kyselylomakkeella voidaan kerätä laaja aineisto ja siinä voidaan kysyä paljonkin asioita. Yhtenä etuna pidetään myös sitä, että vastaajat jäävät anonyymeiksi toisin kuin suorissa haastatteluissa. Varsinkin sähköisten kyselylomakkeiden käsittely ja analysointi voi onnistua nopeastikin, mikäli lomakkeet on alun perin hyvin suunniteltu. Kyselylomaketutkimuksen haittapuolena pidetään siihen liittyviä riskejä. Vaikka lomakkeen voi helposti lähettää suurellekin vastaajajoukolle, voi vastausprosentti kuitenkin helposti jäädä alhaiseksi, vastaajat voivat ymmärtää kysymykset eri tavoin eikä tutkija voi olla varma, onko vastaaja ymmärtänyt kysymykset oikein tai suhtautunut niihin vakavasti. Etuja ja haittoja onkin tärkeää ennakoida hyvissä ajoin ja ottaa ne huomioon esimerkiksi lomakkeen suunnittelussa. On

myös hyvä miettiä, miten toimia, jos vastausprosentti jää tutkimuksen kannalta liian alhaiseksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 190; Viikka 2007, 74.)

Kun aineisto on kerätty, täytyy se analysoida. Kaikesta kerätystä aineistosta on analyysin tavoitteena saada aineistoon selkeyttä ja tietoa tutkittavasta ongelmasta. Aineistoon siis käytännössä tiivistetään juuri sen tutkimuksen kannalta oleelliset seikat siten, että ne ovat selkeässä ja käytettävässä muodossa. Tätä kautta saadaan tuotua esille uutta informaatiota tutkittavasta aiheesta. (Eskola & Suoranta, 2014, 138.) Analyysitapoja aineiston käsittelyyn löytyy monenlaisia ja tärkeää onkin valita ja löytää sellainen analyysitapa, jonka avulla saa parhaiten vastauksen tutkimusongelmaan. (Hirsjärvi ym. 2000, 169.)

6.3 Empiirisen tutkimusaineiston hankinta ja analyysi

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää kehittämistuen vaikuttavuutta yleisellä tasolla sekä yritysten arvioimien tavoitelukujen toteutumista yrityksen liikevaihdossa ja henkilöstömäärässä. Tutkimuksessa vertaillaan yritysten antamia omia arvioita hankkeen toteutumisen aiheuttamasta kasvusta yritysten todelliseen tilanteeseen kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Tutkittavina mittareina käytetään ensisijaisesti muutoksia yritysten liikevaihdon ja henkilöstön määrässä. Perusteena näiden tutkimuskohteiden valinnalle oli kehittämisavustuksen päätavoitteet eli tuettavan yrityksen liiketoiminnan ja kannattavuuden merkittävä parantaminen ja työllisyyden lisäys. Täysin vastaavaa tutkimusta ei ollut saatavilla ja tutkimusta on pohjattu osittain Kari Mäkelän vuonna 2006 tekemään selvitykseen yritystukien vaikuttavuudesta. Mäkelän tutkimuksessa oli keskitytty vain teknologia -ja puuteollisuuteen, kun taas tässä tutkimuksessa on tutkittu kaikkia toimialoja.

Tässä tutkimuksessa käytettiin sekundääristä aineistoa, joka on kerätty toimeksiantajan järjestelmien kautta. Aineistoa on kerätty tekemällä erilaisia hakuja Yrtti-järjestelmän kautta ja taulukoimalla aineisto Excelliin. Hakuja tehtiin muun muassa ensin noutamalla kaikki Etelä-Savon ELY-keskuksen vuosina 2014–2018 myönnetyt ja maksetut yrityksen kehittämisavustukset. Yrtti-järjestelmään voi syöttää päätös- sekä maksupäivämäärät, valita lisäksi esimerkiksi

yrittäjien y-tunnuksen, avustuksen diaarinumeron, maakunnan ja yrityksen toimialan. Aineistoa voi rajata vain tiettyihin ELY-keskuksiin ja tässä aineistonkeruussa se rajattiin vain Etelä-Savon ELY-keskukseen. Järjestelmästä valittiin myös oikea tukimuoto eli yrityksen kehittämisavustus. Näillä hakukriteereillä saatiin listaus kaikista yrityksistä, joille oli myönnetty ja maksettu yrityksen kehittämisavustusta vuosina 2014–2018. Tiedot avattiin Exceliin, jossa niitä luokiteltiin ja taulukoitiin esimerkiksi maakunnittain tai maksetun tukimäärän mukaisesti.

Tutkimukseen valittiin yritykset, joille oli myönnetty yrityksen kehittämisavustusta Etelä-Savon ELY-keskuksesta vuosina 2014–2018 ja joiden hankkeet olivat tulleet päätökseen ja avustus maksettu vähintään 90-prosenttisesti vuoden 2018 loppuun mennessä. Tutkimuksesta rajattiin pois yritykset, joille oli näiden vuosien sisällä myönnetty useampi kuin yksi avustus. Monet yritykset olivat hakeneet ja saaneet avustusta useammin kuin kerran valitun aikajän-teen sisällä, joten niiden tukien vaikutukset menevät päällekkäin ja siitä syystä tukien vaikuttavuuden tutkiminen vaikeutuu ja ne jätettiin pois havaintojoukosta. Kaikista yhden kerran kehittämisavustusta saaneista yrityksistä etsittiin avustuksen myöntämisvuosi ja sen vuoden liikevaihdon arvo sekä työntekijämäärä. Samalla tavalla kaikista näistä yrityksistä haettiin viimeisen maksatuk-sen vuosi sekä sen perusteella liikevaihdon arvo sekä työntekijämäärä kaksi vuotta hankkeen päättymisen eli viimeisen maksun jälkeen. Aineisto koottiin koko Itä-Suomen alueelta eli Etelä-Savosta, Pohjois-Savosta sekä Pohjois-Karjalasta.

Yritykset käytiin kokonaisuudessaan manuaalisesti läpi ja joukosta poistettiin kaikki yritykset, jotka olivat saaneet useamman kuin yhden tukipäätöksen. Kun kaikki nämä yritykset oli poistettu, poimittiin joukosta vain ne yritykset, joille oli maksettu vähintään 90 % myönnetystä tuesta. Sen jälkeen Yrtti-järjestel-mässä tehtiin uusi haku vuosi kerrallaan, kriteerinä avustuksen loppuunmak-suvuosi. Tällä tavalla saatiin selville, minä vuonna yrityksen hanke oli päätty-nyt ja sen perusteella noutaa oikean vuoden tilinpäätöstiedot liikevaihtoa ja työntekijämäärää KasvuCRM- järjestelmän kautta yritys kerrallaan. Osa tie-doista poimittiin ja tarkistettiin TUKI2014- järjestelmän kautta. Muun muassa hakemuksen jättämisen vuosi sekä hakemusvuoden tilinpäätös ja työntekijätie-toja varmistettiin TUKI2014- järjestelmästä.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Vuosina 2014–2018 Etelä-Savon alueella oli myönnetty ja toteutettu yhteensä 45 yrityksen kehittämisavustusta. Kun määrästä rajattiin pois useamman avustuksen saaneet yritykset sekä ne, joista ei ollut riittäviä tietoja saatavilla liikevaihdosta ja henkilöstömäärästä, tutkimukseen saatiin aineisto 25 eri yrityksestä. Pohjois-Karjalassa avustuksia oli myönnetty kaikkiaan 66 kappaletta ja rajauksen jälkeen niitä oli 41 kappaletta. Pohjois-Savon alueella vastaava myönnettyjen avustusten lukumäärä oli 69 kappaletta ja niistä jäi jäljelle rajauksen jälkeen 40 myönnettyä kehittämisavustusta. Aineistossa on kokonaisuudessaan 106 yrityksen tiedot. Myönteisen päätöksen saaneita rahoitettuja kehittämishankkeita oli kokonaisuudessaan kaikissa maakunnissa isompi lukumäärä, tutkimuksessa on mukana vain ne, jotka ovat myös päättyneet valittuna ajanjaksona.

Taulukko 3. Tutkimukseen käytettyjen yritysten lukumäärät alueellisesti

	2014–2018 kaikki kpl	2014–2018 rajatut kpl
Etelä-Savo	45	25
Pohjois-Karjala	66	41
Pohjois-Savo	69	40
Yhteensä	180	106

Taulukossa neljä on eriteltyinä kaikkien tutkimuksessa mukana olleiden eteläsavolaisten yritysten liikevaihto kehittämisavustuksen hakuvuonna, kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen, arvio kasvusta ja toteutunut kasvu.

Taulukko 4. Etelä-Savon yritysten liikevaihdot ja kasvu euroina

LV haku- vuonna	LV 2 vuotta hankkeen jäl- keen	Arvioitu kasvu	Toteutunut kasvu
12 616 797	3 166 362	2 000 000	-9 450 435
14 457 393	5 077 228	7 500 000	-9 380 165
1 955 643	1 221 850	230 928	-733 793
663 225	23 840	300 000	-639 385
384 621	255 485	500 000	-129 136
811 857	717 911	320 000	-93 946
-	-	1 200 000	-
76 850	94 617	100 000	17 767
152 270	182 390	150 000	30 120

172 716	219 885	1 000 000	47 169
458 884	535 415	530 000	76 531
8 188	128 925	500 000	120 737
375 000	500 949	62 000	125 949
169 985	304 963	2 000 000	134 978
142 182	287 607	250 000	145 425
292 580	462 874	150 000	170 294
253 599	592 177	200 000	338 578
1 248 133	2 293 174	1 200 000	1 045 041
470 553	1 659 319	200 000	1 188 766
5 582 128	7 528 916	3 500 000	1 946 788
761 407	2 715 964	1 642 000	1 954 557
2 101 368	4 194 935	3 276 000	2 093 567
3 110 877	5 930 040	1 500 000	2 819 163
12 000 000	15 445 243	2 500 000	3 445 243
6 271 438	10 256 536	800 000	3 985 098
Keskiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo
2 581 508	2 551 864	1 264 437	-29 644

Taulukossa viisi on eriteltyä kaikkien tutkimuksessa mukana olleiden pohjois-karjalaisten yritysten liikevaihto kehittämisavustuksen hakuvuonna, kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen, arvio kasvusta ja toteutunut kasvu.

Taulukko 5. Pohjois-Karjalan yritysten liikevaihdot ja kasvu euroina

<u>LV haku-</u> <u>vuonna</u>	<u>LV 2 v hankkeen jälkeen</u>	<u>Arvioitu kasvu</u>	<u>Toteutunut kasvu</u>
1 419 536	919 370	2 000 000	-500 166
1 367 249	1 023 544	1 000 000	-343 705
2 644 715	2 462 839	1 400 000	-181 876
236 973	143 025	120 000	-93 948
970 770	897 103	250 000	-73 667
616 421	561 208	600 000	-55 213
70 385	48 600	800 000	-21 785
71 714	66 610	200 000	-5 104
128 485	125 299	41 500	-3 186
404 859	421 691	500 000	16 832
365 944	407 189	110 000	41 245
158 860	217 712	140 000	58 852
192 253	251 340	300 000	59 087
127 396	207 919	1 000 000	80 523
160 677	246 285	90 000	85 608
2 432 426	2 518 707	700 000	86 281
737 698	866 301	4 000 000	128 603
401 638	659 690	750 000	258 052
1 529 525	1 815 279	10 300 000	285 754

136 480	469 323	150 000	332 843
17 270 608	17 632 794	4 800 000	362 186
1 123 073	1 565 597	350 000	442 524
388 681	1 007 350	200 000	618 669
1 166 152	1 838 920	179 000	672 768
893 733	1 567 086	1 100 000	673 353
4 049 952	4 726 167	1 800 000	676 215
717 853	1 406 415	6 500 000	688 562
1 217 367	1 951 341	1 550 000	733 974
0	896 249	1 800 000	896 249
1 432 464	2 330 555	250 000	898 091
127 879	1 076 425	950 000	948 546
1 158 084	2 184 058	1 700 000	1 025 974
1 696 431	2 726 435	600 000	1 030 004
2 440 354	3 599 924	2 400 000	1 159 570
857 048	2 365 216	960 000	1 508 168
790 286	2 521 667	2 500 000	1 731 381
3 625 676	5 414 563	1 500 000	1 788 887
4 313 071	6 210 168	2 000 000	1 897 097
2 087 502	4 351 907	2 500 000	2 264 405
3 883 492	11 572 565	5 000 000	7 689 073
10 990 255	25 908 748	7 350 000	14 918 493
Keskiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo
1 814 731	2 858 126	1 718 061	1 043 396

Taulukossa kuusi on eriteltyinä kaikkien tutkimuksessa mukana olleiden pohjoissavolaisten yritysten liikevaihto kehittämisavustuksen hakuvuonna, kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen, arvio kasvusta ja toteutunut kasvu.

Taulukko 6. Pohjois-Savon yritysten liikevaihdot ja kasvu euroina

<u>LV haku-</u> <u>vuonna</u>	<u>LV 2 v hankkeen jälkeen</u>	<u>Arvioitu kasvu</u>	<u>Toteutunut kasvu</u>
52 176 885	48 099 118	26 037 000	-4 077 767
5 805 204	2 958 589	2 000 000	-2 846 615
5 384 910	4 069 582	20 000 000	-1 315 328
1 935 669	647 972	3 200 000	-1 287 697
3 006 692	2 661 211	4 000 000	-345 481
250 497	135 721	521 000	-114 776
175 793	92 307	200 000	-83 486
504 121	422 126	80 000	-81 995
417 370	393 125	500 000	-24 245
1 419 646	1 404 497	90 000	-15 149
318 571	309 621	250 000	-8 950
4 418	122	780 000	-4 296

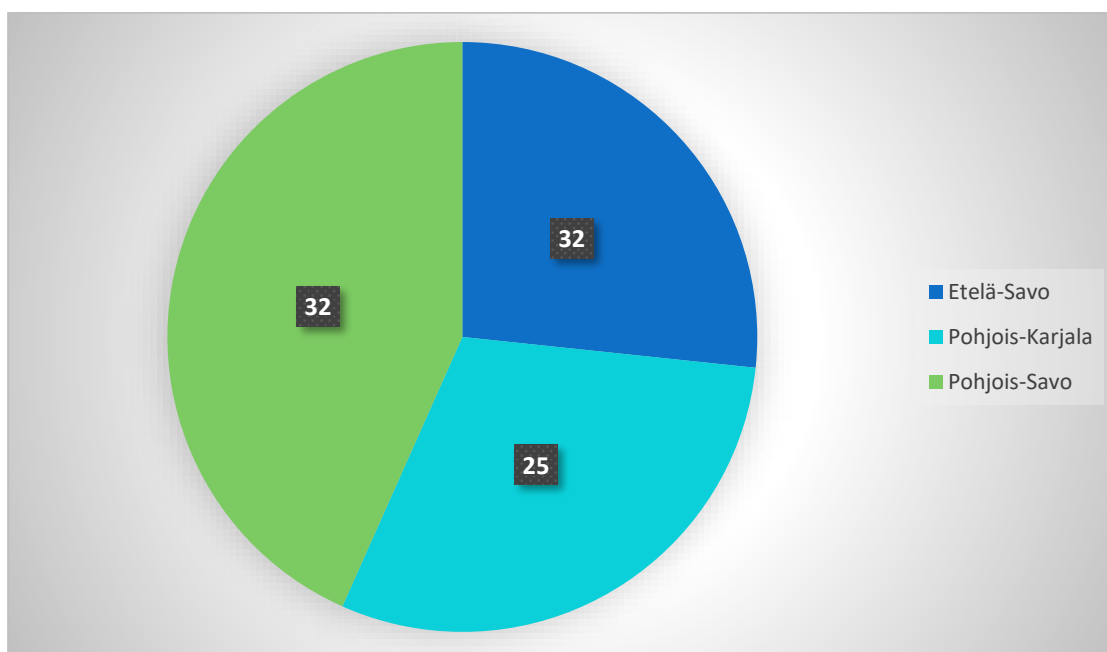
-	-	5 000 000	-
32 465	34 166	20 000	1 701
7 150	15 258	854 000	8 108
1 563 474	1 633 982	900 000	70 508
290 996	420 915	110 000	129 919
973 171	1 119 100	1 290 000	145 929
882 655	1 070 737	532 000	188 082
1 406 536	1 605 258	350 000	198 722
3 624 520	3 837 973	1 500 000	213 453
1 267 796	1 573 131	1 740 000	305 335
5 166 379	5 595 580	1 800 000	429 201
53 957	518 083	10 000 000	464 126
1 395 054	1 909 055	400 000	514 001
1 455 737	1 988 721	400 000	532 984
226 421	785 011	400 000	558 590
323 848	914 989	262 500	591 141
711 335	1 312 700	1 000 000	601 365
108 412	731 171	230 000	622 759
828 819	1 573 789	350 000	744 970
477 605	1 534 690	50 000	1 057 085
1 099 366	2 359 673	1 800 000	1 260 307
6 397 329	7 660 849	150 000	1 263 520
3 881 024	5 312 202	1 000 000	1 431 178
1 568 695	3 025 062	900 000	1 456 367
2 247 786	3 971 876	200 000	1 724 090
6 259 753	8 565 128	3 638 303	2 305 375
159 238	2 581 791	4 600 000	2 422 553
6 820 201	10 603 098	2 600 000	3 782 897
Keskiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo	Keskiarvo
3 015 737	3 336 199	2 493 370	320 462

Seitsemäs taulukko havainnollistaa maakuntien yritysten liikevaihdon kasvuarvioiden keskiarvoa ja toteumaa. Eteläsavolaiset yritykset olivat arvioineet liikevaihdon kasvuksi keskimäärin 1 264 437 euroa ja kasvun keskiarvo kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen oli -29 644 euroa. Pohjoiskarjalaiset yritykset olivat arvioineet liikevaihdon kasvuksi keskimäärin 1 718 061 euroa ja kasvun keskiarvo kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen oli 1 043 396 euroa. Pohjois-Savossa yritykset olivat arvioineet liikevaihdon kasvuksi keskimäärin 2 493 370 euroa ja kasvun keskiarvo kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen oli 320 462 euroa. Koko Itä-Suomen yritysten arvio liikevaihdon kasvusta keskimäärin oli 1 825 289 euroa. Liikevaihto kasvoi kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen keskimäärin 444 738 euroa yritystä kohden.

Taulukko 7. Arvioidun ja toteutuneen liikevaihdon keskiarvot maakunnittain

	LV haku- vuonna	LV 2 v hank- keen pääty- misen jäl- keen	LV kasvu- arvio	LV toteutu- nut kasvu
Etelä-Savo	2 581 508	2 551 864	1 264 437	-29 644
Pohjois-Kar- jala	1 814 731	2 858 126	1 718 061	1 043 396
Pohjois- Savo	3 015 737	3 336 199	2 493 370	320 462
Itä-Suomi	2 470 659	2 915 396	1 825 289	444 738

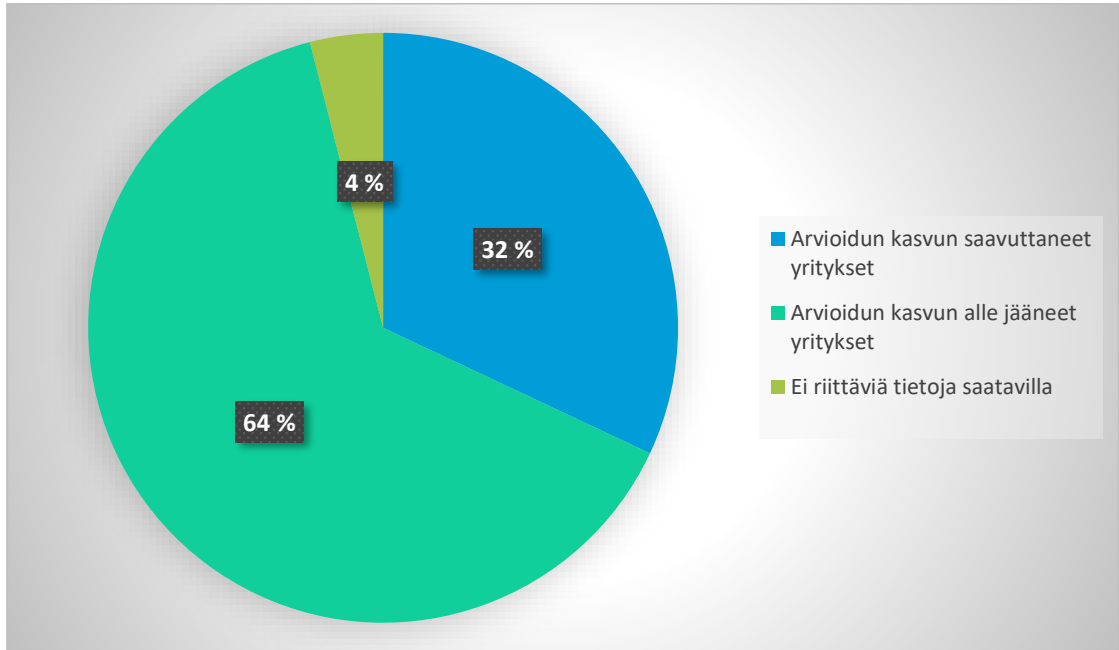
Kuvassa numero 10 näkyy prosentiosuudet maakunnittain kaikista yrityksistä, jotka olivat saavuttaneet tavoitteen liikevaihdon kasvusta. Pohjois-Savossa ja Etelä-Savossa 32 % yrityksistä saavuttivat arvioidun kasvun, Pohjois-Karjalassa 22 % pääsi tavoitteeseen.



Kuva 10. Liikevaihdon kasvu maakunnittain prosentteina

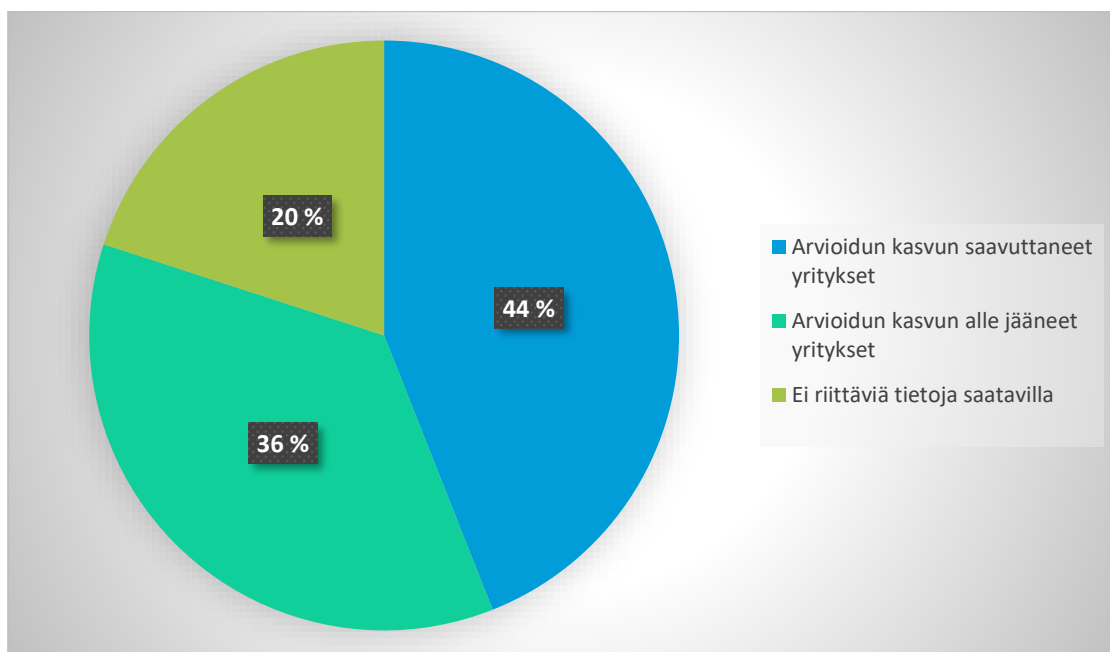
Etelä-Savossa 25 yrityksestä saatiin kerättyä tieto niiden hakemusvuoden liikevaihdosta sekä kaksi vuotta hankkeen valmistumisen jälkeisestä kahdesta vuodesta. Osasta yrityksiä oli saatavilla vain liikevaihtotieto, mutta henkilöstömäärää. Arvioidun liikevaihdon kasvun osalta tavoitteeseen pääsi kahdeksan

yrittäjästä, 16 yrityksen liikevaihdon kasvu jäi osittain tai kokonaan arvioidusta tavoitteesta. Tietoja ei ollut saatavilla yhdestä yrityksestä. Etelä-Savolaiset yritykset olivat arvioineet liikevaihdon kasvuksi keskimäärin 1 902 687 euroa ja kasvun keskiarvo kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen oli -29 644 euroa.



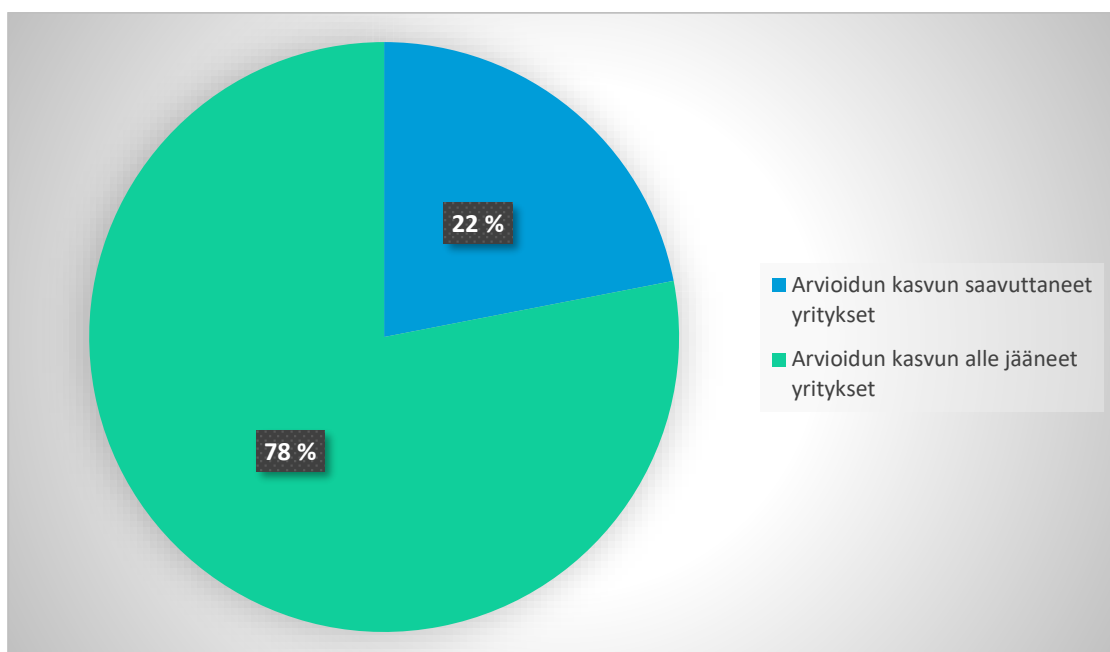
Kuva 11. Liikevaihdon kasvu Etelä-Savossa

Liikevaihdon kasvun lisäksi hakemuksella arvioidaan yrityksen työntekijämäärän kasvua kaksi vuotta hankkeen toteutumisen jälkeen. Etelä-Savossa 11 yritystä kasvatti työntekijämäärää vähintään arvioidun mukaisesti. Yhdeksän yritystä jäi kokonaan tai osittain alle arvioidun tavoitteen. Viiden yrityksen henkilöstön lukumääriä ei ollut saatavilla. Kuusi yritystä saavutti arvioidun kasvun sekä liikevaihdon arvossa, että työntekijämäärän lisäyksessä.



Kuva 12. Henkilöstön kasvu Etelä-Savossa

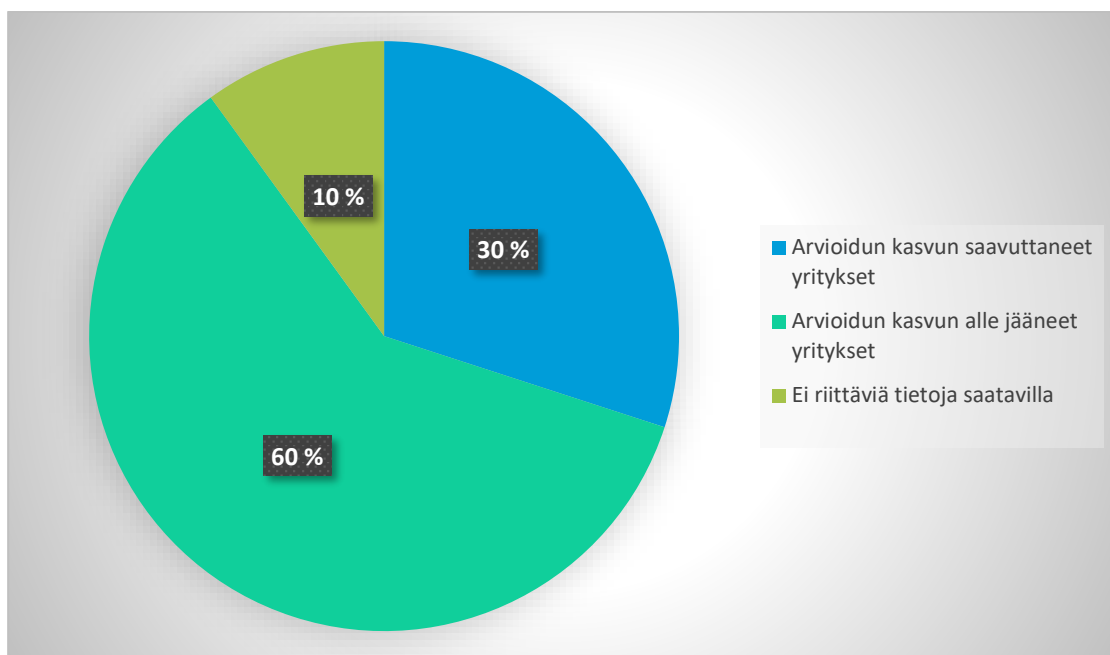
Pohjois-Karjalassa liikevaihtoa kasvatti vähintään arvioidun mukaisesti yhdeksän yritystä. 32 yritystä jäi osittain tai kokonaan alle tavoitteen.



Kuva 13. Liikevaihdon kasvu Pohjois-Karjalassa

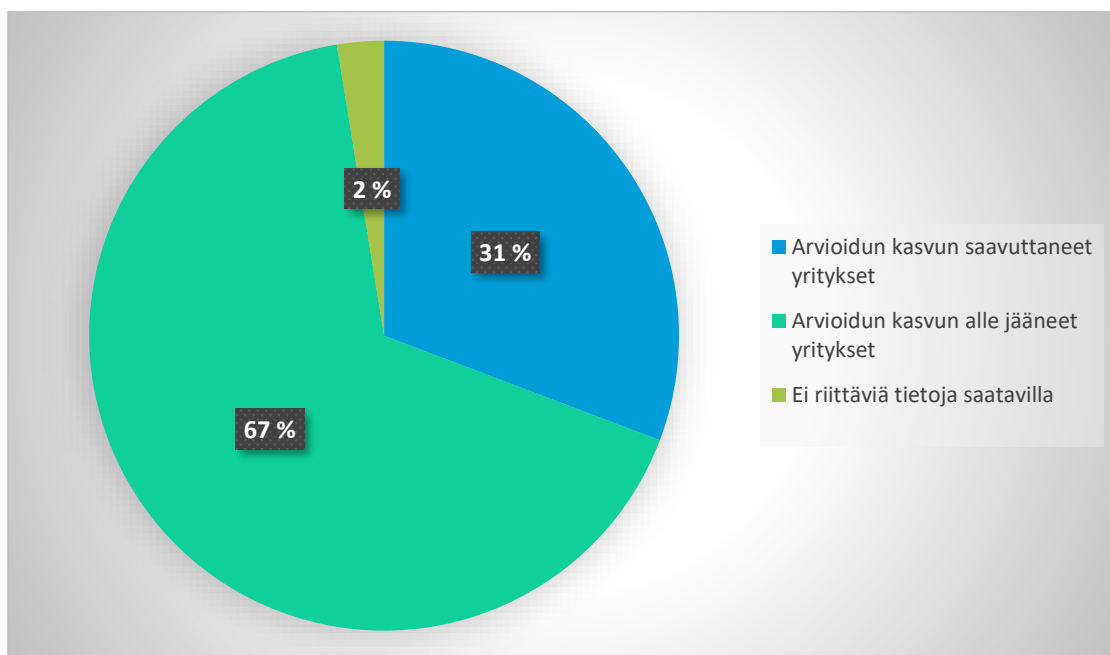
Henkilöstömäärän kasvun tavoitteeseen Pohjois-Karjalassa ylsi 12 yritystä. Tavoitteesta jäi osittain tai kokonaan 24 yritystä. Henkilöstömäärästä ei ollut tietoja saatavilla neljän yrityksen osalta. Sekä liikevaihdon kasvun että henkilöstömäärän lisäykseen pääsi saatujen tietojen perusteella kolme yritystä. Pohjoiskarjalaiset yritykset olivat arvioineet liikevaihdon kasvuksi keskimäärin

1 835 062 euroa ja kasvun keskiarvo kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen oli 684 268 euroa.



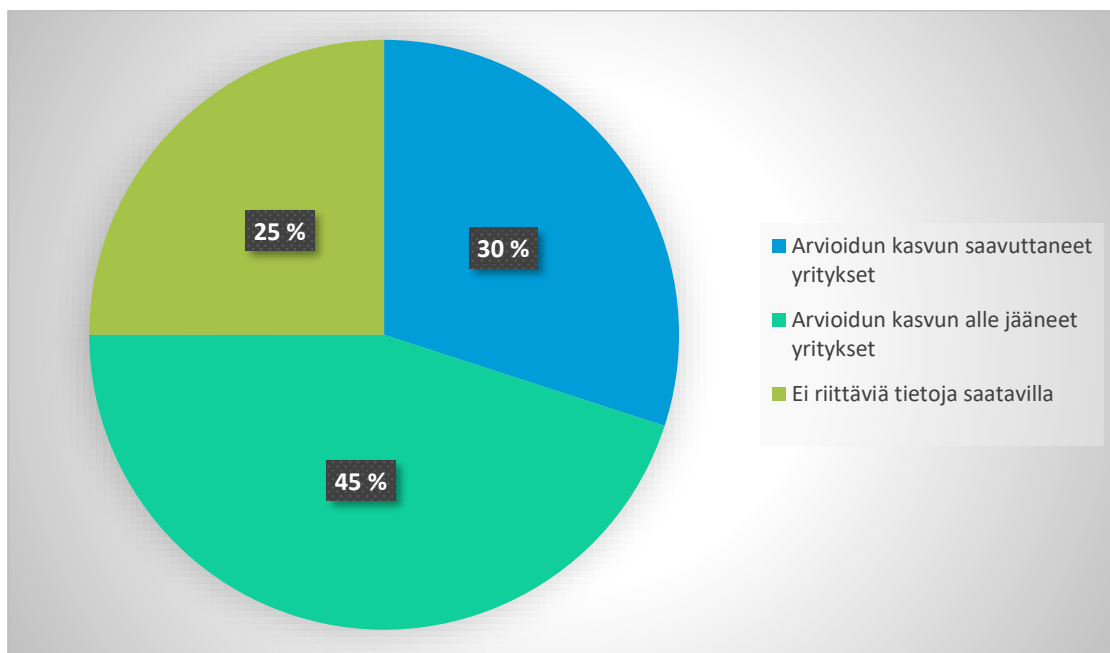
Kuva 14. Henkilöstön kasvu Pohjois-Karjalassa

Pohjois-Savossa liikevaihdon kasvun tavoitteeseen vähintään arvioidun mukaisesti pääsi 13 yritystä. Arvioidusta kasvusta osittain tai kokonaan jäi 26 yritystä. Riittäviä tietoja ei ollut saatavilla yhden yrityksen osalta.



Kuva 15. Liikevaihdon kasvu Pohjois-Savossa

Työntekijämäärien kasvun osalta Pohjois-Savossa tavoitellun saavutti 12 yritystä. Arvioidun kasvulukeman alle osittain tai kokonaan jäi 18 yritystä. Tietoja ei ollut saatavilla 10 yrityksen kohdalla. Pohjois-Savossa yritykset olivat arvioineet liikevaihdon kasvuksi keskimäärin 1 936 386 euroa ja kasvun keskiarvo kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen oli 528 196 euroa.



Kuva 16. Henkilöstön kasvu Pohjois-Savossa

Taulukossa numero kahdeksan on koottuna kaikkien kolmen maakunnan liikevaihdon ja henkilöstön kasvun prosentit, jotta ne ovat helpommin vertailtavissa.

Taulukko 8. Arvioidun kasvun saavuttamisprosentti maakunnittain

	LV kasvu saavutettu %	LV kasvu ei saavutettu %	Henkilöstö kasvu saavutettu %	Henkilöstö kasvu ei saavutettu %
Etelä-Savo	32	64	44	36
Pohjois-Karjala	22	76	30	60
Pohjois-Savo	32	65	30	45
Keskiarvo kaikista	28,7	68,3	34,7	47

Koko Itä-Suomen alueen vuosien 2014–2018 myönneistä ja vähintään 90 prosenttisesti loppuun maksetuista kehittämisavustuksista saaneista yrityksistä 29,70 % saavutti liikevaihdon kasvun suhteen asettamansa tavoitteet ja 34,70 % henkilöstön määrän kasvun suhteen asettamansa tavoitteet. Suurin osa yrityksistä jäi tavoitellun liikevaihdon ja työntekijämäärän kasvun takia osittain tai kokonaan.

Maakunnittain tarkasteltuna yrityksistä isoin prosentti pääsi tavoitteeseen liikevaihdon kasvussa Etelä- ja Pohjois-Savossa. Pohjois-Karjalassa tavoitteen saavuttaneiden yritysten lukumäärä oli seitsemän prosenttia pienempi. Tavoitellun henkilöstön kasvumäärän saavutti parhaiten Eteläsavolaiset yritykset, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo jäivät Etelä-Savosta 14 prosenttia kumpikin. Etelä-Savossa kahdeksan yritystä pääsi tavoitteeseen liikevaihdon kasvussa ja sen yli. Näiden kahdeksan yrityksen keskiarvo arvioidulle liikevaihdon kasvulle oli 881 750 euroa per yritys. Toteuma oli huomasti korkeampi, jokainen näistä kahdeksasta yrityksestä kasvatti liikevaihtoa keskimäärin 1 753 456 euroa.

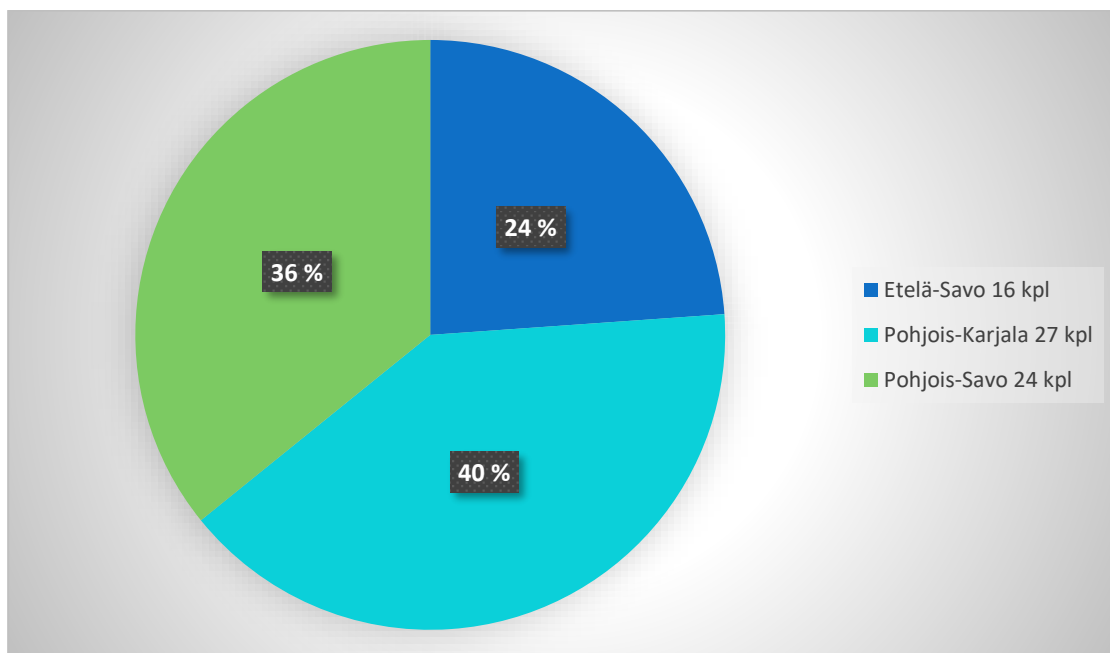
Pohjois-Karjalassa yhdeksän yritystä ylsi tavoitteeseen liikevaihdon kasvussa ja niiden keskiarvo arvioidulle kasvulle oli 1 653 900 euroa per yritys. Toteuma oli 2 989 952 euroa keskimäärin per yritys.

Pohjois-Savossa 13 yritystä saavutti tavoitteet, jotka oli keskimääräisesti arvioitu 542 500 euroa per yritys. Toteuman keskiarvo yritystä kohti oli 1 108 423 euroa.

Yhtenä tavoitteena oli selvittää, kuinka paljon avustuksen saaneen yrityksen liikevaihdon arvo on kasvanut yhtä tukieuroa kohden. Samaa tutkimustapaa oli Mäkelä käyttänyt vuonna 2006. Yritystukien vaikuttavuutta alueellisesti ei ole tutkittu paljoa, joten tuoretta tutkimustietoa aiheesta ei ollut saatavilla. Yritysten arvioimien liikevaihdon ja työntekijämäärän kasvun vertailun toteutuneeseen lisäksi, tutkittiin avustuksen vaikutusta yleisesti. Tunnusluku, jolla vertailua pystyttiin tekemään yritystukien vaikuttavuudesta, saatiin seuraavalla laskentakaavalla.

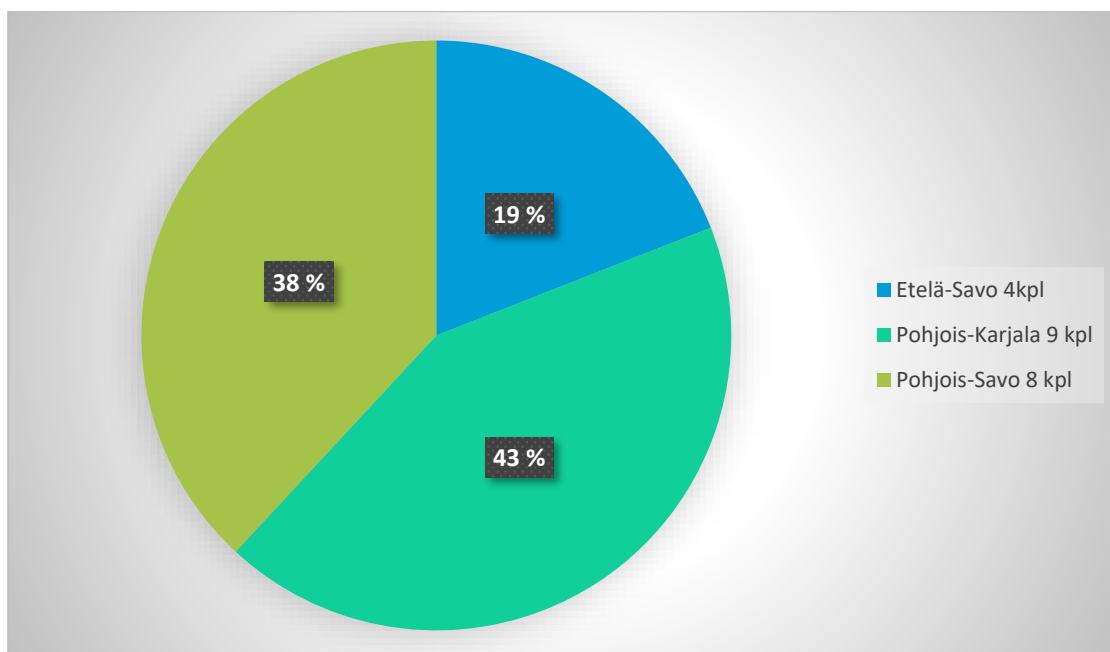
$$\frac{\text{liikevaihto } (t+2) - \text{liikevaihto } (t)}{\text{Maksetun tuen määrä}} = \text{tuen vaikuttavuus}$$

Kaavassa tuen vaikuttavuutta kuvaava tunnusluku on laskettu vähentämällä kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeisestä liikevaihdon arvosta (t + 2) avustuksen myöntämivuoden liikevaihdon arvo (t) ja jakamalla saatu luku maksetun tuen määrällä. Tavoitteena oli selvittää, kuinka paljon avustuksen saaneen yrityksen liikevaihdon arvo on kasvanut yhtä tukieuroa kohden. Avustuksen vaikuttavuuden aikajänne lasketaan kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen, samalla tavalla kuin yritysten pitää arvioida hakemuslomakkeella. Kaikkien yritysten lukuja halutuilta vuosilta ei ollut saatavilla ja niiden osalta on käytetty aineistoa, jota saatavilla oli.



Kuva 17. Itä-Suomen alueella vähintään yhden euron kasvun saavuttaneet yritykset maakunnittain

Etelä-Savon alueella yli yhden euron kasvuun yhtä tukieuroa kohden oli pääsyt 16 yritystä ja loppuilla yhdeksällä kasvu jäi alle yhden. Pohjois-Karjalassa vastaavasti 27 yrityksellä tunnusluku oli yli yhden ja loppuilla 13 alle sen. Pohjois-Savossa 24 yritystä kasvatti liikevaihtoa maksettuun tukieuroon nähden yli yhden euron verran ja 16 jäi sen alle. Kun lasketaan koko Itä-Suomen alueen luvut yhteen, niin 67 yritystä ylsi vähintään yhden euron kasvuun yhtä tukieuroa kohden ja loput 38 jäi sen alle.



Kuva 18. Itä-Suomen alueella vähintään kymmenen euron kasvun saavuttaneet yritykset maakunnittain

Tavoitteena tukieurojen vaikuttavuudelle on se, että yhdellä tukieurolla saavutettaisiin kymmenen euron kasvu liikevaihtoon. Kymmenen euron tai sen yli kasvua oli Etelä-Savossa neljällä yrityksellä, Pohjois-Karjalassa yhdeksällä yrityksellä ja Pohjois-Savossa kahdeksalla yrityksellä.

Taulukko 9. Kehittämisyavustuksen mediaanit ja keskiarvot maakunnittain

	Keskiarvo	Mediaani
Etelä-Savo	0,15	2,54
Pohjois-Karjala	5,00	4,50
Pohjois-Savo	4,48	2,04

Laskettaessa keskiarvot ja mediaaniarvot maakunnittain yrityksistä voidaan siinä havaita eroja. Etelä-Savo keskiarvo yritystuen vaikutuksen tunnusluvusta oli kaikkein alhaisin verrattuna muihin maakuntiin. Pohjois-Savossa mediaani jäi kaikista alhaisimmaksi.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA LUOTETTAVUUS

Absoluuttista totuutta yritystukien vaikuttavuudesta ja yritysten kasvusta on lähes mahdotonta saada, sillä niihin vaikuttavat moninaiset ja monimutkaiset syy-seuraussuhteet. Yritystukia kohtaan on myös esitetty kritiikkiä. Havaintojen mukaan yritystuilla ei olisi tilastollisesti merkittävää positiivista vaikutusta

avustuksia saaneiden yritysten tuloksiin. Riskinä talouden uusiutumisen näkökulmasta voidaan arvella, että tukien avulla ylläpidetään sellaisten yritysten toimintaa, jotka muutoin eivät voisi jatkaa toimintaansa ja epäonnistuisivat markkinatodellisuudessa. On myös esitetty, että verotus voi vääristää tuotannontekijöiden tehokasta kohdentumista sekä on sanottu, että tehokkaampaa olisi tukea yritystoimintaa epäsuorilla poliittisilla päätöksillä, kuten esimerkiksi kilpailulainsäädännön parantamisella, henkilöstön osaamisen kehittämällä sekä muiden tuotannontekijöihin vaikuttavilla uudistuksilla. Toisaalta tukien tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa kyse on siitä, miten perusteltuja avustukset ovat yksittäiselle yritykselle ja toisaalta siitä, miten perusteltuja ne ovat koko kansantaloudelle. (Halme ym. 2015, 14, 41–44.)

8.1 Johtopäätökset

Tutkimustulosten perusteella arviot yritysten liikevaihdon ja henkilöstömäärän kasvusta toteutuvat keskimäärin vain noin 30 prosentilla avustusta saaneista yrityksistä. Kokonaisuutena täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että rahoitusta saaneiden yritysten joukkoon mahtuu aina niitä, jotka onnistuvat hyvin ja niitä, jotka eivät. Muutaman yrityksen liikevaihto oli alentunut merkittävästi eikä tässä tutkimuksessa selvitetty syytä, miksi tavoitekasvua näissä yrityksissä ei saavutettu. Kun valitaan yritysten joukosta vain ne yritykset, jotka onnistuivat tavoitteessaan kasvattaa liikevaihtoa, onnistuivat ne siinä reilusti ylittäen tavoitteensa. Yrityksen kehittämisavustus on tarkoitettu yritysten kehittämiseen ja sitä kautta maakunnan elinvoimaisuuden parantamiseen eikä mikään yritystoiminta ole riskitöntä. Yrityksen kehittämisavustuksen tuella moni yritys pääsee pyrkimään kohti kasvua pienemmillä riskeillä eikä koko yrityksen toiminta vaarannu, jos kasvuyritykset eivät onnistu.

Vaikka tavoitteeseen pääsi vain noin 30 prosenttia yrityksistä, liikevaihto kasvoi kuitenkin suurimmalla osalla kehittämisavustusta saaneista yrityksistä. Etelä-Savossa 72 prosenttia, Pohjois-Karjalassa noin 78 prosenttia ja Pohjois-Savossa 70 prosenttia yrityksistä kasvatti liikevaihtoa kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen. Tästä voidaan yhtenä johtopäätöksenä päätellä, että kehittämishankkeilla on ollut myönteisiä vaikutuksia yritysten toimintaan, vaikka kaikki eivät olleetkaan täysin saavuttaneet arvioituja tavoitteita.

Yrityksen kasvu perustuu moniin eri tekijöihin, kuten kehitystyön innovatiivisuuteen, hyvään liikeideaan, skaalautuvaan liiketoimintaan, osaamisen jatkuvaan kehittämiseen ja kasvuhaluuteen. (Hyvärinen 2018, 31.) Samalla yrityksen kasvuun vaikuttaa sen toimialaympäristö. Toimintaympäristö luo yritykselle sekä haasteita että mahdollisuuksia, jotka täytyy ottaa huomioon sen kasvustrategiassa. (Simons ym. 2009, 31.) Kun tutkimustuloksia tarkastellaan ja pohditaan kehittämisavustuksen vaikutuksia yrityksen liikevaihdon tai työntekijämäärän kasvuun, täytyy muistaa ottaa huomioon kaikki yrityksen kasvuun vaikuttavat seikat. Pelkästään kehittämisavustuksen ei ole tarkoitus kasvattaa yrityksen toimintaa eivätkä hyvätkään kehittämisshankkeet välttämättä toteudu tavoitellulla tavalla esimerkiksi toimialan yleisen kehityksen, toimintaympäristön tai markkinatilanteen muutosten takia.

Yrityksen kehittämisshankkeen hakuvaiheessa yrityksen täytyy toimittaa kehittämisshanketta koskeva hankesuunnitelma, jonka tulee sisältää hankkeen tavoite, eriteltynä suunnitellut toimenpiteet aikatauluineen ja kustannuksineen sekä tulokset, mitä hankkeella tavoitellaan. Tuloksissa tulee olla eriteltynä yrityksen arvioimia kasvulukuja kaksi vuotta hankkeen päättymisen jälkeen niin liikevaihdosta, työntekijämäärästä kuin viennistä. (ELY-keskus s.a).

Tutkimustuloksista voi mielestäni päätellä myös sen, että kun hankekäsittelijä käy yritysten lähettämiä hakemuksia läpi ja arvioi yritysten antamia lukuja hankkeen vaikutuksesta liikevaihdon ja työntekijämäärän kasvuun, tulisi niitä arvioida kriittisesti. Kun vain 30 prosenttia yrityksistä keskimäärin on päässyt antamiinsa tavoitelukuihin, on niiden tarkempi arviointi hankekäsittelijällä paikallaan. Arvioidut kasvuluvut ovat tärkeitä kriteereitä avustuksia myönnettäessä, joten niiden realistisuus olisi syytä huomioida. Hankekäsittelijöille voisi ottaa uudeksi toimintatavaksi käyttöön niin sanotun yrityksen jälkiseurannan, jossa yrityksen arvioimia lukuja tarkasteltaisiin hankkeen päättymisen jälkeen.

Tässä olisi myös aiheellista pohtia, voisiko yrityksiltä pyytää tarkempia laskelmia tavoitelukuihin liittyen. Yrityksillä on käytössä monenlaisia tapoja tarkastella yrityksen taloudellista toimintaa esimerkiksi yritystutkimuksen, tilinpäätös- tai tunnuslukuanalyysin avulla. Yritystutkimus on näistä syvällisin ja tunnuslukuanalyysi kaikista yksinkertaisin muoto. (Niskanen & Niskanen, 2004, 13.)

Näiden eri analyysien avulla yritys voisi ennustaa tarkemmin tulevaisuuden lukuja. Yrityksen kirjanpito ja sen suunnitelmallisuus ovat äärimmäisen tärkeitä menestyvän yrityksen tekijöitä ja yrittäjiä tulisi kannustaa enemmän analyysien teettämiseen ja talouden tunnuslukujen tarkkailuun sekä ennustamiseen.

Yrityksen toiminnan ollessa kannattavaa, on sen toiminnan jatkaminen ja kasvattaminen kannattavaa. Aina yrityksen hyvä kannattavuus ei kuitenkaan ole ehdoton edellytys kehittämishankkeen myöntämiselle, vaan täytyy myös huomioida kannattavuuden parantaminen toiminnan kehittämällä. (Alma talent s.a). Tämä näkökulma on otettu huomioon kehittämisavustuksia myöntäessä, vaikka yritysrahoitusstrategian (2022) mukaan kehittämisavustus tulee suunnata erityisesti kasvukykyisille ja kehittyville yrityksille kehittämishankkeisiin, joilla on positiivinen vaikutus koko alueen talouteen. Pohdittavaa jääkin, kuinka tässä on onnistuttu. Tavoite kehittämisavustusta saaneilla Itä-Suomen yrityksillä yhteensä oli yli 200 miljoonaa euroa eikä 70 % yrityksistä ei päässyt ollenkaan asettamaansa tavoitteeseen. Tulokseen vaikutti heikentävästi muutama yritys, joiden liikevaihto aleni huomattavasti hakuvuoteen verrattuna.

Toisaalta, kun ajatellaan kehittämisavustuksen tavoitetta kehittää maakuntien elinvoimaisuutta ja kasvua, ei kaikkien kehittämishankkeiden onnistuminen ole varmastikaan mahdollista. Kehittämisavustuksen avulla yrityksiä kannustetaan kehittämään ja kasvattamaan toimintaansa ja näihin liittyy aina riskejä. Avustuksen voisi ajatella myös kannustavan yrityksiä toiminnan kasvattamiseen ja riskiä saadaan avustuksen avulla pienennettyä.

Kun laskettiin tukieurojen vaikutuksia liikevaihdon kasvua kohden, tavoitteena Etelä-Savon ELY-keskuksella olisi kymmenkertainen kasvu, eli yhtä tukieuroa kohden yrityksen liikevaihdon tulisi kasvaa kymmenen euroa. Tästä tavoitteesta tuloksissa jäätiin selvästi. Vähintään kymmenen euron kasvuun pääsi koko Itä-Suomessa vain 21 yritystä kaikista 106 yrityksestä. Johtopäätöksiä, mistä tämä johtuu, on tämän tutkimuksen perusteella vaikea tehdä.

Tutkittavien kehittämisavustusten aikajänne ajoittui vuosille 2014–2018. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että vuonna 2018 päättyneiden hankkeiden tuloksia tarkasteltiin vuoden 2020 tilinpäätöstiedoista. Vuosi 2020 oli hyvin poikkeuk-

sellinen Covid19-pandemian takia ja monilla yrityksillä luvuissa näkyi maailmantilanteen aiheuttamat vaikutukset. Toisaalta tämä koskettaa vain osaa tutkimusjoukon yrityksistä, joten mukana luvuissa on myös paljon yrityksiä, joiden tietoja tarkasteltiin ajalta ennen pandemiaa.

8.2 Luotettavuus

Hyvän tutkimuksen perusvaatimukseen kuuluu, että se on pätevä, luotettava ja puolueeton. Jotta tutkimus on validi eli pätevä, tulee sen mitata sitä, mitä sen oli tarkoituskin selvittää. Tutkimuksen tekemiseen tarvitaan täsmälliset tavoitteet, hyvä etukäteissuunnittelu ja tarkoin harkittu tiedonkeruu, jotta tulokset ovat valideja. Vain tarkoin määritellyillä mitattavilla käsitteillä ja muuttujilla voi saada valideja mittaustuloksia. Tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten tarkkuutta. Jotta tutkimustulokset ovat luotettavia, vaatii se tutkijalta tarkkuutta ja kriittisyyttä. Inhimillisiä virheitä voi tulla, kun tietoja kerätään, syötetään, käsitellään ja tulkitaan. Myös pieni otoskoko vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen, silloin tulokset ovat enemmän sattumanvaraisia. Tutkimuksen tulokset eivät saa riippua tutkijasta, jotta tutkimus olisi objektiivinen eli puolueeton. Tutkija ei saa antaa omien mielipiteidensä vaikuttaa tutkimuksen tekemiseen eikä tuloksia saa millään muotoa vääristellä. (Heikkilä 2014, 27–29.)

Etuna tälle tutkimusmenetelmälle on sen luotettavuus, kerätyt tiedot perustuvat tilastoista kerättyihin tietoihin eikä tutkimuksen tekijän oma mielipide pääsyyt vaikuttamaan tuloksiin. Tutkimusjoukko oli myös kohtuullisen suuri, 106 yritystä, joten tutkimusta voidaan pitää myös sen suhteen suhteellisen luotettavana. Tilinpäätöstietojen hakemisessa korostui tutkijan tarkkuus, kaikki tilinpäätökset eivät noudata kalenterivuotta, joten oikeiden tilinpäätösten poimiminen vaati huolellisuutta ja lisäsi inhimillisen virheen riskiä. Yhtenä tutkimusmenetelmän haasteena oli vaikeus päätellä yrityksen luvuissa tulleisiin mahdollisiin muutoksiin vaikuttaneet syyt yksityiskohtaisesti. Tuloksissa oli myös suurta hajontaa, joten syy, miksi jotkut yritykset olivat onnistuneet huomattavasti paremmin kuin toiset, eivät tulleet ilmi tässä tutkimuksessa.

Vilkan (2007) mukaan yksi tärkeimmistä tutkimuksen luotettavuutta arvioivista kriteereistä on tutkimuksen validius. Esimerkiksi tutkimusongelman ja teoreettisen viitekehyksen täytyy tukea toisiaan. Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys tuki tutkimuksen aihetta, yritysten tunnuslukujen ymmärtäminen ja niiden aktiivisen tulkinnan tärkeys sekä yrityksen kasvuun vaikuttavat tekijät loivat pohjan opinnäytetyössä tutkitulle aiheelle. Hyvä teoriaosuus on määrällisen tutkimuksen keskeinen kohta sen onnistumisen kannalta.

Kun yritysten liikevaihdon ja työntekijämäärien lukuja tarkastellaan, on lähes mahdotonta eritellä tai päätellä, kuinka paljon näiden lukujen muutokset johtuvat yleisestä toimialakehityksestä, maailmantilanteesta, markkinoista sekä yrityksen omista strategista valinnoista ja mikä on maksetun avustuksen vaikutus yrityksen tunnuslukuihin. Esimerkiksi kehittämisavustusta saaneen yrityksen liikevaihdon kasvu hankkeesta, sitten toimialan yleisestä kehityksestä tai yleisestä taloustilanteesta. Todennäköisimmin muutos johtuu monen asian yhteisvaikutuksesta ja yksityiskohtainen erittely on mahdotonta.

Haasteensa tälle tutkimustavalle toi siihen liittynyt manuaalisyö. Kaikki tilastot oli noudettava manuaalisesti eri järjestelmiä käyttäen ja tiedot ristiintaulukoitiin Exceliin. Inhimillisen virheen mahdollisuus tämmöisessä aineistonkeruuvassa kasvaa, toisaalta kun käsitellään vain lukuihin perustuvaa tietoa, ei tutkijan omat mielipiteet pääse vaikuttamaan tutkimustuloksiin. Yksi haaste oli myös pelkkiin tilastolukuihin keskittyminen, näistä luvuista ei tule ilmi yrityksessä muut tapahtuneet muutokset, kuten esimerkiksi mahdolliset yritysostot tai muut vastaavat. Tutkimuksessa ei myöskään eritelty maksetun kehittämis-tuen sisältöä ja sitä kuinka suuri osuus on käytetty yritysten investointeihin ja kuinka suuri osuus muuhun kehittämiseen, kuten esimerkiksi markkinatutkimukseen tai muihin ulkopuolisiin asiantuntijapalveluihin.

9 LOPUKSI

Tutkimuksen pohjalta nousi esille muutamia mielenkiintoisia jatkotutkimuskoh-teita. Yksi jatkotutkimuksen aihe voisi olla yrityksille myönnettyjen avustusten kannattavuuden tutkiminen toimialakohtaisesti ja vertailu avustusta saaneiden yritysten kehitystä verrattuna saman toimialan ja toimialueen vastaavanlaisiin yrityksiin, jotka eivät ole saaneet avustusta. Tällä tavalla vertailemalla voisi

tehdä lisää johtopäätöksiä yrityksille maksettavan kehittämisavustuksen vaikutuksista. Toinen aihe jatkotutkimukselle voisi olla kehittämisavustuksen vaikutavuuden arviointi muutenkin kuin tunnuslukujen avulla numeerisesti. Vaikutavuutta tutkiessa on hyvä huomioida, että vaikutukset näkyvät monella eri tasolla. Sitä voidaan tarkastella koko yhteiskunnan, yrityksen toimialueen, itse yrityksen ja sen työntekijöiden näkökulmasta, koska kehittyminen vaikuttaa aina monella eri tasolla.

Toimeksiantajalle tutkimus antaa hyvää lisätietoa tulevien kehittämishankkeiden käsittelyä ajatellen. Tuloksista voitiin päätellä, että suurin osa yrityksistä oli arvioinut yläkanttiin luvut liikevaihdon ja työntekijämäärän kasvussa. Näitä voidaan jatkossa tarkastella entistä perusteellisemmin ja selvittää, mihin laskelmiin yritysten arvioimat luvut perustuvat.

Opinnäytetyön tekemisen prosessi oli laaja ja haastava. Kun tutkimusongelmat oli päätetty, oli ensin helppoa lähteä kokoamaan teoriaosuutta. Teoriaosuuksien sitominen suoraan tutkimuksen tuloksiin aiheutti pohdintaa, moni teoriaosuudessa käsitelty asia on tiiviisti kytköksissä yritysten kehittämisavustukseen, mutta suoraan tutkimustuloksiin niitä oli vaikeampi liittää.

Harmillisesti haasteita tuli tutkimusaineiston saamisessa ja lopulta se jouduttiin keräämään manuaalisesti itse kokonaan. Kaikkea suunniteltua ja tilattua aineistoa ei saatu manuaalisesti ja esimerkiksi yritysten vientiin liittyvät luvut jäivät kokonaan aineistosta pois. Olin kuitenkin jo kirjoittanut teoriaosuuden myös yritysten kasvusta ja kansainvälistymisestä enkä halunnut jättää sitä työstä pois, vaikkeen päässytäkään tutkimaan viennin lukuja suunnitellusti.

Aineiston keräämiseen meni ennakoitua enemmän aikaa ja manuaalinen keräys myös lisäsi virheiden mahdollisuutta. Tämä aiheutti myös aikataulullisia haasteita ja tutkimusta olisi mielellään tehnyt vielä syvällisemmin. Sitä mukaa, mitä pidemmälle tutkimuksen tekemisessä pääsi, sitä vaikeammaksi rajatussa aiheessa pitäytyminen tuli ja yksi tutkimuksen tekemisen haasteista olikin pitäytyä vain etukäteen valikoiduissa tutkimusongelmissa eikä lähteä tutkimaan myös tutkimuksen tekemisen aikana heränneitä uusia kysymyksiä. Rajaus oli erittäin tärkeää tehdä tiukasti etukäteen, koska ilman sitä tutkimus olisi laajentunut liikaa.

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen yhdistäminen tähän määrälliseen tutkimukseen mietitytti ja lopulta tutkimustavaksi valikoitui pelkkä määrällinen tutkimus. Laadullinen tutkimus olisi ollut kyselytutkimus hankkeiden käsittelijöiltä, päättäjiltä ja maksatuksen puolen henkilöiltä. Tämä olisi lisännyt työmäärää huomattavasti ja rajauksessa pysyminen olisi ollut haastavaa verrattuna kyselyn tuomaan lisäarvoon tutkimukselle.

Omaan työhön opinnäytetyön tekemisestä oli paljon hyötyä, tuloksista on varmasti apua tulevia kehittämishankkeita ja niiden lukuja arvioidessa. Itse opinnäytetyö oli myös hyvin opettavainen prosessi. Jatkossa ei kannata suorittaa muita kursseja samaan aikaan opinnäytetyön tekemisen kanssa ja olla täysipäiväisesti töissä. Jälkikäteen ajateltuna minun olisi pitänyt myös olla napakampi aineiston tilausvaiheessa ja hakea tietoja vain etukäteen rajatuista asioista eikä tilata liian laajaa aineistoa.

LÄHTEET

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 2002. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Helsinki: WSOY.

Alma Talent. S.a. Tunnuslukuopas. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/> [viitattu 2.3.2022].

Daniels, J., Radebaugh, L. & Sullivan, D. 2011. International business – environments and operations. 13. painos. New Jersey: Pearson.

Arola, J. 2019. Rahoituslaskelma paljastaa paljonko tarvitset euroja. Y-Studio. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://y-studio.fi/yrityksen-perustaminen/laskelmat/rahoituslaskelma/> [viitattu 4.3.2022].

ELY-keskus. 2020. Kestävää kilpailukykyä Itä-Suomeen. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/40049558/Kest%C3%A4v%C3%A4%C3%A4%20kilpailukyky%C3%A4%20Etel%C3%A4-Savoon+vuoden+2019+tulokset/23e9ed3a-2294-4668-9af8-fcfc45f17857> [viitattu 4.3.2022].

ELY-keskus. 2021. Rahoituskatsaus. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/43146108/Etel%C3%A4-Savon+ELY-keskus+rahoituskatsaus+2020_.pdf/1cbf3c89-c1d4-476a-7112-db357cbd274e?t=1611664822257 [viitattu 4.3.2022].

ELY-keskus. S.a. Yrityksen kehittämisavustus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/yrityksen-kehittamisavustus> [viitattu 22.2.2022].

ELY-keskus. S.a. Yritysrahoitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/yritysrahoitus> [viitattu 22.3.2022].

Eskola, J. & Suonranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10. painos. Tampere: Vastapaino.

Financer. 2021. Joukkorahoitus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://financer.com/fi/wiki/joukkorahoitus/> [viitattu 4.3.2022].

Finnvera. 2021. Finnvera-laina. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.finnvera.fi/tuotteet/lainat> [viitattu 4.3.2022].

Halme, K., Salminen, V., Lamminmäki, K., Rikama, S., Barge, B., Dalziel, M. & Miller, C. 2015. Nuorten kasvavien yritysten merkitys, menestystekijät ja yritystykien rooli kasvun ajurina. Konserni 10/2015. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/75023> [viitattu 21.4.2022].

Harb, M. 2020. Kasvuyritykset Suomessa, kansantalouden tilan peili. Alma talent. Blogi. Saatavissa: <https://www.almatalent.fi/blogi/kasvuyritykset-suomessa-kansantalouden-tilan-peili/> [viitattu 25.3.2022].

Heikkilä, T. 2015. Tilastollinen tutkimus. 9., uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hyvärinen, J. 2018. PK-yritysten kasvun eväät. Blogi. Saatavissa: <https://www.almatalent.fi/blogi/kasvuyritykset-suomessa-kansantalouden-tilanpeili/> [viitattu 17.3.2022].

Yritysrahoitusstrategia. 2022. Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. WWW-dokumentti. Saatavissa: [Itä-Suomen rahoitusstrategia 2022 \(ely-keskus.fi\)](https://www.ely-keskus.fi) [viitattu 25.4.2022].

Kallunki, J. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Alma Talent.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammatti-korkeakoulun julkaisuja 212. Jyväskylä: Juvenes Print.

Kirjanpitolaki 1336/1997.

Knupfer, S. & Puttonen, V. 2018. Moderni rahoitus. 11. uudistettu painos. Viro: Alma Talent.

Käyttöopas. 2015. Pk-yrityksen määritelmä. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://publications.europa.eu/resource/ellar/79c0ce87-f4dc-11e6-8a35-01aa75ed71a1.0007.01/DOC_1 [viitattu 26.4.2022].

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028. 758/2021.

Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: tutkijalaitos. 2. laitos. 4. painos. Helsinki: International Methelp Ky.

Minilex. S.a. Pääomalaina yhtiön välirahoituksena. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.minilex.fi/a/p%C3%A4%C3%A4omalaina-yhti%C3%B6n-v%C3%A4lirahoituksena> [viitattu 25.4.2022].

Mäkelä, K. 2006. Yritystukien vaikuttavuus. Selvitys. Etelä-Savon TE-keskus.

Määttä, M. 2021. Kaunotar vai hirviö? Mitä tilinpäätöksen luvut kertovat yrityksen maksuvalmiudesta. Visma. Blogi. Saatavissa: <https://www.visma.fi/blog/kaunotar-vai-hirvio-mita-tilinpaatoksen-luvut-kertovat-yrityksen-maksuvalmiudesta/> [viitattu 17.3.2022].

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Edita, 9–13.

Ohje valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain ja valtioneuvoston asetuksen soveltamisesta. TEM/2431/03.01.04/2017.

Osaava Yrittäjä. S.a. Kannattavuus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.osaavayrittaja.fi/kannattavuuslaskenta/kannattavuus> [viitattu 17.3.2022].

Pellinen, J. 2019. Kustannuslaskenta ja kannattavuusajattelu. Helsinki: Alma Talent.

Pääomasijoittajat. S.a. Näin haet pääomasijoitusta – opas yrittäjälle. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://paaomasijoittajat.fi/wp-content/uploads/2018/02/Nain-haet-paaomasijoitusta-opas-yrittajalle.pdf> [viitattu 25.4.2022].

Rakennerahastot. S.a. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020-ohjelma. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://rakennerahastot.soft.ware.fi/web/guest/kestavaa-kasvua-ja-tyota-2014-2020-ohjelma> [viitattu 26.4.2022].

Simons, M & Hyötyläinen, R. 2009. Keskisuuren yrityksen dynaaminen kasvumalli. Hämeenlinna: Talentum Media Oy.

Suder, G. 2011. Doing business in Europe. 2. painos. Lontoo: Sage Publications Ltd.

Työ- ja elinkeinoministeriö. S.a. Yrityksen kehittämisavustus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tem.fi/yrityksen-kehittamisavustus#:~:text=Yrityksen%20kehitt%C3%A4misavustus%20Yritystoiminnan%20kehitt%C3%A4miseen%20my%C3%B6nnett%C3%A4vien%20avustusten%20tavoitteena%20on,vahvistaminen.%20Avustuksia%20my%C3%B6nt%C3%A4v%C3%A4t%20elinkeino-%2C%20liikenne%20ja%20ymp%C3%A4rist%C3%B6keskukset%20%28ELY-keskukset%29> [viitattu 18.4.2022].

Työ- ja elinkeinoministeriö. S.a. Yritysten kansainvälistymisen edistämistä vauhtia talouskasvuun. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tem.fi/yritysten-kansainvalistyminen> [viitattu 25.3.2022].

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Yritystuet – mitä ne ovat ja valmistelun askeleet. 2016. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75409/TEM_opaat_11_2016_Yritystuet_mita%20ne%20ovat_09092016.pdf?sequence=1 [viitattu 21.4.2022].

Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. 716/2014.

Vilka H. 2007. Tutki ja mittaa- määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. S.a. Tutki ja mittaa. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf> [viitattu 26.4.2022].

Yrittäjät. S.a. Yrityksen kasvattaminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/kasvu-ja-kehitys/yrityksen-kasvattaminen/> [viitattu 25.3.2022].

